

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON: 9-77

(napi telefon (nyomda) 2)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Félsz. évre 618

Félévre 309

Nyolc évre 1236

Évi díj 103

IX. évfolyam • 263. szám

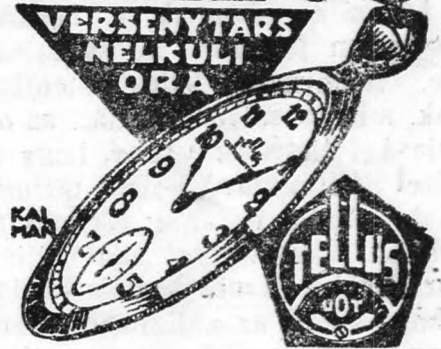
1928. December 4. kedd
• 5689 Kiszlív 21 •

UJ KELET

Dr. Ramaseter F.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

TELLUS

Ciuj megbizott Dietrich & Stössel Pinta Ugril.

Harc a kölcsönért

Társadalmilag, hogy politikai és gazdasági körök az utóbbi napokban bizonyos idegességgel figyelik a tárgyalásokat, amelyek az új kormány folytatását és a stabilizáció minél hamarabbi realizálását érdekében. A tőzsde és alapítványok néhány brüsszeli áreltelődéssel reagáltak erre az idegességre, amelyet Charles Ristnek, a Banque de France kormányzójának bukaresti látogatása esküdt ideg-óráig estétől el. A miniszterelnöknek a palotában egymást érik a kormány gazdasági miniszterének tanácskozásai. A tanácskozásokon részt vesz maga Maniu Gyula miniszterelnök, aki a jelenlegi fogadta a nagy romániai pénzügyi igazgatóit is és hosszasan tanácskozott velük. Nem titok, hogy a tanácskozások tárgyát az a súlyos gazdasági és pénzügyi helyzet képezik, amelyben a liberálisok az országot hagyták. Ez a helyzet az új kormány uralomra jövete óta talán egy árnyalattal súlyosabb is lett. Hiszen alig három héttel ezelőtt Maniuk ragadták kezükbe a kormányt, hogy a kormányt győzték és ez a három hét bizony ódeskevével volt arra is, hogy az új rendszer pozíciójában végre konszolidálódjanak. És ha az új kormány a reorganizálás után és a választások előestéjén, egyeztetve a politikai színterben a lobogásának legzajosabb idejében állt volna ismét a kölcsöntárgyalások fonalát és Bertho küld Raduceanu munkaügyi minisztert, úgy ez mindennél eklatánsabb bizonyíték annak, hogy az ország mai kritikus helyzete sürgős és radikális orvosi beavatkozást igényel.

Kérdés nélkül meg kell állapítanunk, hogy a helyzet rendkívül súlyos Mihály Popoviciu pénzügyminiszter volt kénytelen a szomorú igazságot néhány nap előtt tartott expozíciójában enunciólni, hogy az igazságnak eleget tenni, bármennyire is súlyos és fájdalmas handy capet jelent ez a tény az újra meginduló tárgyalásokban. És kénytelen volt a felkeltés államférfi szavának súlyával elismerni, hogy Brajanu Vintila ostoba politikája egy csaknem hétmilliárd lejes hiteltörlesztést teremtett az államháztartásban. Vessük össze egybe azzal is, hogy a hitelkriszisa egyre nyomasztóbb lesz és a termelés válsága tovább folytatja az alkotó iniciatívát. Ezt a nyomorúságot vett át örökségül a Maniu-kormány Brajanu Vintilától, aki szívesen dobogtatja ki önmagát gazdasági és pénzügyi kérdések egyetlen szakértőjének. Az állam tisztviselői legnagyobb része még nem kapta meg fizetését, mert az államkassza üresen áll. Raduceanu munkaügyi miniszter kénytelen volt Berlinbe utazni, hogy Románia egy órával hamarabb juthasson hozzá a német megegyezésből kifolyólag nekünk járó összeghez.

És ha ilyen súlyos az ország helyzete és ha ennek a helyzetnek egyedüli előidézője a tíz év óta kormányzó liberálisok akkor logikusnak látszana, hogy a liberális párt, ha nem is nyújt aktív segítséget a hallatlan erőfeszítéseket tevő kormánynak a helyzet szanálására, de legalább nem is akadályozza az elmunkájában. Nos, a liberálisok a legdühösebb és a legfélelmetesebb kampányt folytatják a kormány kölcsönakciója ellen. A Vitorul csak a napokban lanszálta azt a hírt, hogy a kormány 250-es kurzuson akarja stabilizálni a lejtőnyilván azzal a céllal, hogy a hírt a tőzsdén páncolat idézzen elő, a páncolat viszont növelje az óvatos külföldi bankárok bizalmatlanságát. Ugyanaz a

Brajanu Vintila, aki mindaddig, míg miniszterelnök volt, csak rózsaszínű fonyt láta az ország helyzetét, ma egyszerre fenyegető gazdasági katasztrófát vél felfedezni ellenzék minőségében és az egyik bukaresti lap dokumentumokkal szolgál arra vonatkozólag, hogy az itt-ott fellángoló jobb- és baloldali kilengéseket a kiapadhatatlan liberális töke táplálja. Brajanu Vintila, aki máig sem tudta lenyelni megesztésének keserű piluláját, pártjának egész gazdasági és adminisztratív apparátusát mozgásba helyezte, hogy a nemzeti parasztpártot a konstruktív kormányzásban megakadályozza.

Maniu deris nyugalommal vállalta magára a liberálisok rejtett örökségének minden terhét és Popoviciu Mihály legutóbbi expozíciójában a súlyos helyzet ellenére is optimista hangokat pendített meg. A legújabb jelentések szerint a kölcsönajánlatot tevő külföldi bankesportól néhány lényeges pontban sikerült a kormánynak kedvezőbb feltételeket elérni és egy berlini távirat tudósított arról ad hírt, hogy Németország az eredeti megállapodástól eltérően, hajlandó a Romániának járó 75 millió aranymárkát azonnal folyósítani. Ez a két tény a Maniu kormány kétségtelen diplomáciájának keretét jelenti és mélyen jellemző arra a kifutó diszpozícióra, amellyel a külföldi közvélemény az új rezsime fogadta. Ahhoz sem férhet kétség, hogy a 75 mil-

millió márka könnyedséget fog hozni az ország pénzügyi életébe. Am a végleges konszolidációhoz egyetlen ut vezet el, a mai katasztrófális helyzetből egyetlen menekvés van: a stabilizáció és a kölcsön. Sem egyik, sem másik nem valószínűsíthető meg, csak súlyos áldozatok és erőfeszítések árán. Valószínű, hogy a költségvetés egyensúlyozása és a stabilizáció talán még az eddiginél is súlyosabb megpróbáltatások elé fogják állítani az országot. Főként kivánatos volna tehát ha a hazafias szívekben felülmulhatatlan liberálisok is átértékelik a helyzet komolyságát, annál is inkább, mert annak előjárdésért egyedül ők felelősek.

Az országnak mindenképp is nyugalomra van szüksége.

Tíz minisztere és öt alminisztere lesz Romániának

A parlament első feladata lesz a minisztériumok átszervezése. A közmunkaügyi minisztériumot a közlekedésügyi, a vallásügyi minisztériumot a közoktatásügyi minisztériumba olvasztják

Bucaresti Bukarest, dec. 3. Az Uj Kelet tudósítójától. A Cuvantul jelentése szerint a legelső törvényjavaslatok között, amelyeket a kormány a parlament elé fog terjeszteni, lesz a minisztériumok reorganizálásáról szóló, amely átszervezi valamennyi központi szolgálati ágat, azonkívül rendezi az illetékesség sokszor vitatott kérdését is.

A kormány tervét szerint a közmunkaügyi minisztérium megszűnik és beolvad a közlekedésügyi minisztériumba.

Megszűntetik az egészségügyi minisztériumot is, amely a népjóléti minisztérium hatáskörébe megy át, mint Egészségügyi alminisztérium. (Subsecretariat al Igieniei.) A kultusz-és művészeti minisztériumot kétvélasztják. A kultuszminisztérium egyesül a közoktatásügyi minisztériummal, mint annak egyik önálló ügyosztálya és külön alminiszteri departament lesz a művészeti minisztérium, szintén a közoktatásügyi tárca keretében. Meg-

szűnnek a tárcanélküli miniszteri állások is.

Ezek szerint a tervek törvényerőre emelkedése után 10 minisztere és 5 alminisztere lesz a kormánynak, amely ezzel is jelentékeny megtakarítást fog az állami költségvetésben elérni.

A változás személyi oldalával a miniszterelnök egyelőre nem foglalkozott és így az errevaló kombinációk legvalószínűbb is koraiak.

Németország egyösszegben kifizette a Romániának járó 75 és félmillió aranymárkát

Bukarestben nagy lelkesedéssel fogadták a kormány első nagy külföldi sikerét. Gyökeresen módosítják az állami szállítások kifizetésénél fennálló rendszert

Bucaresti-Bukarest, december 3. Az Uj Kelet tud.) Hivatalos körökben nagy meglepetést keltett az a távirat, amely hétfőn délután érkezett Bukarestbe a Berlinben tartózkodó Raduceanu miniszterektől. A távirat közli Maniu Miniszterelnökkel, hogy a német fővárosba küldött bizottság eredménnyel járt és minisztérióját a legteljesebb sikerrel fejezte be. Tudvalevő ugyanis, a Radulescu miniszter vezetésével Berlinbe utazott román delegáció legfontosabb feladata az volt, hogy a román-német megegyezésből folyó 75.5 millió aranymárka összegű kártérítést, Németország azonnal folyósítsa, nempedig, ahogy az egyezmény előírja, négy részletben, amely közül az első 30.5 millió részét csak az egyezmény ratifikálása után nyolc nappal való esedékessé, a többi 45 millió márka pedig egyenlő évi részletekben kerülne 1931 április elsőjéig kifizetésre.

Raduceanu miniszternek, amint a Berlinből érkezett táviratból kitűnik, sikerült elérnie, hogy a német kormány elfogadta a román álláspontot és a mai nap folyamán ki is fizette már a 75 és félmillió

aranymárkát, amely tudvalevőleg Románia összes követeléseinek ellenértékét képezi. Ugy a berlini német sajtó, mint a bukaresti sajtó nagyrésze a kormány első komoly külföldi sikerének könyveli

el ezt az eredményt, amely lehetővé fogja tenni, hogy a kormány a legsürgősebb kiadásokat fedezze, azonkívül pedig szerény keretek között megkezdje a halaszthatatlan közmunkákat.

Az Erdélyi Zsidó Választási Blokk
kolozsvári tagozata szerdán, f. hó 5-én este 8 órakor nagy választási népgyűlést rendez a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében.

A népgyűlésen felszólalnak:
Dr. Hatiegan Emil egyetemi rektor és
Dr. Socol Aurel, a nemzeti parasztpárt részéről,
Schwartz Jakob és
Dr. Marton Ernő, a Zsidó Választási Blokk részéről,
Somogyi Miksa a kolozsvári zsidó kereskedők és
Schwarz Ignác a zsidó iparosok nevében.

Minden zsidó választópolgár legyen ott!

ember 2
ÉSEK
vastagabb
rdetés 50 lej.
kedvezmény.
endő jelleg
portó bélyeg
díja 250 lej.
lej.
bogarakat
Mythos
Brasov
on 4-32.
verszegény
ge gyermek
adjunk a
évszak be-
lítását
EMILSIOT,
a legjobb
aj ólajból
Kapható
gyógyszer-
és drogér-
táiban.
nwald
tr. Vlahuta
Bolyai-u.) 3
n 1-47 szám
szolda és
r. Tábla-
raktár és
esi vállalat
török újra
sorozása
zott szobát q
hat két leány,
fiatalember
gyi-téren. Csm
an. 1933
letben
Hajje-
endé-
Ottó,
g v. fő-
vel:
ng
60 lej.
srael
esztinai
a. Ára
rályában.

A kormányuk ugyanis egyik legfőbb gondját képezi az államnak a belföldi piaccal szemben fennálló adósságainak rendezése. A kormány teljes tudatában van annak, milyen súlyosan érinti az ország gazdasági életét az a tény, hogy az állam közel kétfélmilliárd lejrel tartozik szállítóinak. Addig is, amíg ezeknek az adósságoknak törlesztésére, vagy kifizetésére sor kerül a Maniu kormány elhatározta, hogy szakít az eddigi módszerrel amelyet az előző kormányok az ilyen adósságok kifizetése körül követtek. Mint ismeretes, eddig az volt az eljárás, hogy az állam a költségvetési feleslegekből elégitette ki a szállítókat. Ez a módszer azonban nem volt rendszeres és tervszerű és különösen most, amikor költségvetési deficit van, nem is marad-

hat meg. Ennélfogva a kormány a jövő beruházások kiadásait költségvetésileg fogja előirányozni, míg a már meglévő adósságokat a külföldi kölcsönnel kapcsolatban fogja sürgetően, de persze csak fokozatosan kiegyenlíteni. Elsősorban a hátralékos illetmények kerülnek kifizetésre, azután fizetik ki azoknak a követeléseit, akiknek az állammal szemben fenálló keresetei már végrehajtás stádiumába jutottak és harmadsorban fogják a többi szállítók számlaköveteléseit kifizetni. Azt, hogy erre mikor kerül sor, még nem lehet tudni. A kölcsöntárgyalások mindenestre megfelelő stádiumban vannak és hivatalos körök szerint ezen a héten megérkeznek azok a külföldi pénzemberek, akiket a múlt hétre vártak.

Newyorkban, a 178. uccánál épül a világ legnagyobb függőhidja

Hatvanmillió dollárba kerül, egy mérföld hosszú lesz és 1932-ben adják át a forgalomnak

Newyork, december 4. Fa- és vasgerendák roppant tömege. És gépek: hatalmas daruk, emelők, gúgász cementkeverők, közúti, szegéscsélők és műhelyek és raktárak és vasutak és emberek. Egész kis város elkülönítve és bekerítve a Hudson partján, Newyorkban, a 178-ik ucca környékén.

Épül a hid. Az innesső, a newyorki parton már egy szédítő magasságu vasváz szökik a levegőbe és párját a távol-ságban lekicsinyítve ott látni a folyó másik oldalán, a Newjersey partokon. Fellette a Paljsadok egyenesvonalu, magas sziklási látszanak. De a vasváz mögött rés van a hegyben. Ezt már kívágták, hogy a hid iva beilleszkedhessék.

Mint a Panama-csatorna

Az építkezés prodájában megkeresem

Miller mérnököt. Már vár rám és frissen indul, hogy körülvezessen.

— Ez a munka — mondja és a hangjában önértékes büszkeség cseng — van olyan mérnöki probléma, mint a Panama-csatorna építése volt. Olyan feladatokat kellett megoldani, amelyek eddig még soha sehol nem fordultak elő. De ilyen hidat sem építettek még soha. Nézz en oda — és átint a másik part felé — ott egy hegyet kellett elbordani és itt — és maga köré mutat — itt meg egy hegyet építünk vasból és cementből.

A hegy már készülöben van. Hogy a roppant magasságu iv véget — alatta a leghatalmasabb tegegyező hajók is könnyelműen elhaladhatnak — a newyorki parton szilárd alapra helyezhessék, egy tizenegy emelet magasságu cementhegyet építenek. Ebbe a mestersé-

ges hegybe fogják elhelyezni a hidat tartó sodronyok végét.

A másik oldalon 202 láb mélységű alagutak vannak a sziklába és ott erősítik meg a sodronyokat, amelyek mind-egyikének 65 és félmérföld font nyomást kell kibírni.

A mesterséges hegy már épül és fehéren csillog az őszi napon. Miller színelé szerelmesen nézi.

A munkához, mint az építkezés több részéhez teljesen új gépeket kellett tervezni. Az anyagok szállításához a partok mentén egész vasuti hálózatot építettek ki, amit a víz fölött az építkezés helyéhez sodronyokétpálya csatolt. Az oszlopok már közel négyszáz láb magasságra nyulnak a víz fölé. Teljes magasságuk 645 láb lesz, tehát nem sokkal kevesebb, mint a Woolworth Building.

Gépek, csövek, drótok...

A hid teljes hossza 4760 láb lesz. A hidtőkötől az oszlopokig 650 és 610 láb és a két oszlop között 3500 láb. A hidon három széles kocsiút és két gyalogjáró lesz a tetőn. Mert az alatt négy vasuti sínpár fog húzódni és a kocsik, az autók és a gyalogjárók a vágató vonatok fellett fognak közlekedni. Olyan lesz, mint egy fedett ucca. Lenn a vonatok, fenn a kocsik és gyalogjárók.

Miller beültetett egy motoresónakba és sebes iramba hasítva a vizet, meggyököt át a másik partra. Az oszlopoknál egy percre megállunk.

— Nem vihetem fel — mondja Miller — de nézzen fel.

A halványkék őszi ég alatt a vas, az acél, a fagerendák, gépek, daruk, sodronyok és kötelek egy roppant fekete váza emelkedik a levegőbe és rajta apró mozgó pontok: emberek. És a hatalmas váz mint egy hármás kolosszus, ordítva áll a vízben. A szegéscsélők és gépkalapácsok és kalapácsok, láncok, vasak és emberek munkás, harsogó lárját, az épülő hid énekét küldik a víz fölé, amely lassú, dünyögő dallammal halad a kö-

zeli tenger felé.

A jerseyi oldalon lihegve mászunk a hegyre és meggyököt le az alagutba, amit most fúrnak, hogy a kábeleket belehelyezhessék. A lyukba vékony sínpár szalad. Aztán sötétség, pislogó villanykörtek és holmi nedves savanyú, fojtó szag. Csövek, drótok, gerendák, vasak, víz. Viz a tetőről, a falakból, kétoldalt az árokból és a láb alatt és sár, amely ragadós, leirhatatlan sár. A pumpák hörgöve szívják a vizet. Mint örült gépegyverek kattognak a furók és mindennütt lassan kuszó alakuk a homályban.

Épül a hid...

Miller elemében van

— You see — mondja — ebbe a lyukba négy harminchat inces (90 centiméter) vastagságu kábel jön, amelyeket fenn az alagut szájánál összefognak és ott le a mélyben szétterjesztenek mint egy legyezőt.

Külrünk újra a szabadba. Szemben velem Manhattan szigete, Newyork sava, a felhőkarcok minaretjeivel, a hazaik tömegével és az emberek rohanó, pénzt hajszoló millióival, a távolság és a füst ködében valahogy megszépülve és felfokozódva. Előttem a folyó apró és nagy hajókkal és pöttömny: motoresónakokkal, a délutáni nap ragyogásában. A körben két hatalmas fekete felkiáltójel áll. A két készülő oszlop. És az oszlopokkal egyvonalban a partokon fehér cementtömbök nyüzsgő fekete pontokkal emberekkel belepva. És a felkiáltójelből és a fehér tömbökből nemsokára károk fognak kinyulni, hogy egyre egymás felé közeledve egyszer, évek múlva kezét szorítsanak és egy roppant acélu kösse össze Manhattan szigetét az amerikai kontinenssel.

Épül a hid.

Hirdessen az Uj Keletben

AZ UJ TUNGSRAM BARIUM

rádiócsövekkel bármely gyártmányu rádiókészülék teljesítménye megduplázható, Alanti táblázat tájékoztatásul szolgál, hogy mily TUNGSRAM-BARIUM-CSÖVEKET alkalmazzon készülékéhez:

Hány lámpás a készüléke	Nagy frekvencia	Nagy frekvencia	Detektor Audion	Alacsony freq.	Végerősítő
1 csöves készülék	—	— vagy	G407 G409	—	—
2 csöves készülék	—	— vagy	G407 G409	P410 L414	—
3 csöves készülék	—	— vagy	G407 G409	G409 L414	P415 P415
3 csöves készülék	— vagy	R406 G407	G407 G409	P410 L414	—
4 csöves készülék	— vagy	R406 G405	G407 G409	P410 L414	P414 P415
5 csöves készülék	R406 G407	R406 G407	G407 G409	G409 L414	P414 P415
Ellenállásos erősítő	—	—	— vagy	R406 R406	P410 L414
Ellenállásos erősítő	—	—	— vagy	R406 R406	P415 P414

8 lámpás Superhetero-ultra és tropadin készülékekhez ajánlott sorozatok:
G407 G407 G405 G405 G405 G407 P410 P414 vagy G409 G409 G407 G407 G407
G409 L414 P415

G407 és G409 oscillator és modulator csövek, A Tungstram-Bariumcső P410 oscillator-csőnek igen előnyösen alkalmazható.

minden jobb szaküzletben kapható.

(Sighet-Máram) Az Uj Kelet tud. zsidóságának való vasárnapi nap, a zsidó Blokk mára jelöltje, dr. Fischer körútja során M. zett, hogy a zsidó megei előtt képi mertesse. A m. tási Blokk napotekkel várta Piszására impozáns a zsidó szavazók kesedéssel fogadt marosi zsidóság viselőjét. Már a a megye minden döntések és fejez nultak fel az egy nak kiküldöttel, részben pedig p. yak dr. Fischer rom órákor, a S. érkezőkor több állomáson, akik valamin a zsidó és a Zsidó Válas ságának összes te felkészes közep

Dr. Jaga Gábo fektusa üdvözöl Józsefet, majd d. máramarosszigeti nőke köszöntötte nevében dr. Stern hitközség részér Mizrachi nevében Zein Mizrachi n. tartódtak üdvözöl

A tömeg állat hosszú autó és

Dr. Fischer Jó szótára, aki per jutni a tömeg ü

— Egész szívet dotta román bev scher József — amelyben részesei meghatottak azo hozzáam inézteté ama ideál megm melyért a zsidós az országban. Ce zsidó lakosságnal törvény előtti e létvivőjét a töb jára és szabadi alól, hogy kultú lödhessék és ga kai célkitűzéseit elérésre állott e mely az ország tegét magában r. rasiapárt mellé. programjában kitűzéseit.

— Nehéz a há hogy igaz érde. Éveken keresztl alkotmányellenes Emberi méltós esetben alázták zek templomai. És e borzalma akartunk egyéb ményiségünk, n lyet a múltban parasztpárt kép meléje és ezért zsidók, akik a legjobban volt bántalmazásain zászó mögé a part eszméit s

— A máram mondok köszö szírvvel, kéleke hogy a nemzet haladhassunk

Ezernyi tömeg fogadta dr. Fischer Józsefet a máramarosszigeti pályaudvaron

Dr. Juga vármegyei prefektus üdvözölte elsőnek az érkező képviselőjelöltet

(Sighet-Máramarossziget, december 3. Az Uj Kelet tud.) A máramarosszigeti zsidóságnak valóságos ünnepe volt a vasárnapi nap, amikor a Zsidó Választási Blokk máramarosszigeti képviselőjelöltje, dr. Fischer József propaganda-körútja során Máramarosszigetre érkezett, hogy a zsidó választások nagy tömegű előtti képviselői programját ismertesse. A máramarosszigeti Választási Blokk napok óta tartó előkészítő-ekkel várta Fischer Józsefet és fogadtatására impozáns tömeget vonultatva fel a zsidó szavazóknak, akik pártján lelkesedéssel fogadták érkezésekor a máramarosi zsidóság jövőre parlamenti képviselőjét. Már a kora reggeli órákban a megye minden részéből érkeztek a külső- és belső- és fegyverkezelt csoportban vonultak fel az egyes helységek zsidóságának kiküldöttjei, akik részben üdvözölni, részben pedig panaszokat feljuttatni jöttek dr. Fischer József körútján három órákor, a Szatmár-nyugati vonat érkezésekor több ezernyi zsidó várta az államost, akiknek élén a hatóságok, valamint a zsidó testületek képviselői és a Zsidó Választási Blokk intézőbizottságának összes tagjai fogadták általános lelkesedés közepette a képviselőjelöltet.

Üdvözlések a pályaudvaron

Dr. Juga Gábor, Máramaros megye prefektusa üdvözölte elsőnek dr. Fischer Józsefet, majd dr. Fried Ábrahám, a máramarosszigeti Választási Blokk elnöke köszöntötte. Az ortodox hitközség nevében dr. Sternberg Aladár, a szefárd hitközség részéről Eisenstadter Samu, a mizrahi nevében Rotenberg József, a Zsidó Mizrahi nevében Koffler Mózes tartottak üdvözlőbeszédet.

A tömeg állandó éljenzése közben hosszú autó és kocsisor vitte dr. Fi-

schert Józsefet és a testületek vezetőit a Korona-szülőházba, ahol Fischer József megszállt. A szállóházhoz vivő ut valóságos diadalmenet volt, az utat ellepő ezernyi tömeg közepette, amely példás rendben menetelt a főtéren, hangos óvációkban részesítve a képviselőjelöltet és állandóan a Maniu-kormányt éltette.

Juga prefektus beszéde

Este félhat órákor a vármegyei nagyteremben zsufolásig megtöltött tömeg előtt vette kezdetét a népgyűlés, melyhez hasonló zsidó tömeg-megnyilvánulás még nem volt Máramarosszigeten. A zsidóság minden árnyalata képviselve volt ezen az összejövetelen, ahol szakállas és pajesztes hárszidok mellett acionista ifjúság lelkes és a vidék városainak minden számottevő zsidó embere vonult fel nitka fegyverkeztségben. Lelkes óvációk közepette dr. Juga Gábor nyitotta meg a népgyűlést, aki a következőket mondta:

— Nagy megelégedéssel jöttem el önök közé, hogy résztvegyek a zsidóság nagygyűlésén, amelyen Önök hűséges fegyvertársaként jelentkeznek ama párt mellett, melynek élén dr. Maniu Gyula áll. Az igazi román néplelke Maniu Gyula jelképezi, aki évtizedes politikai multjában a törvényesség, szabadság és becsületesség jelszavait irta fel zászlajára. Örömmel üdvözölöm a szabadságzászló lövében dr. Fischer Józsefet, az erdélyi zsidóság a kimagasló egyéniségét is, akinek személye a polgári szabadságjogok megvalósításának korszakában garanciát fog nyújtani arra, hogy a zsidóság és a román parasztság békés egyetértésben fogják előre vinni a közös haza sorsát.

Dr. Fischer József programbeszéde

Dr. Fischer József emelkedett ezután szószékre, aki percekig nem tud szóhoz jutni a tömeg üdvözlőbeszédjeitől.

— Egész szívemmel köszönöm — mondta román bevezetőbeszédében dr. Fischer József — azt a meleg fogadtatást, amelyben részesítettek és lelkeim mélyéig meghatottak azok a szavak, amelyet hozzám intéztetek. Ezeket a szavakat ama ideál megnyilatkozásának látom, a melyért a zsidóság évek óta küzd ebben az országban. Célunk, hogy biztosítsuk a zsidó lakosságnak az összes jogokat és a törvény előtti egyenlőséget, emeljük fel lelkijét a többi itt lakó népek nyelvén és szabadítsuk fel minden béklyó alól, hogy kulturájában szabadon fejlődhesse és gazdasági, politikai és etikai célkitűzéseit elérhesse. Eme célok elérésére állott a Zsidó Választási Blokk, mely az ország zsidóságának minden rétegét magában foglalja, a nemzeti párt mellett, melynek demokratikus programjában megtestesülve látja célkitűzéseit.

— Nehéz a harc, amelyet vívni kell, hogy igaz érdekeinket megvédelmezzük. Évekig keresztül szenvedtük el egy alkotmányellenes rezsim hasáskodásait. Emberi méltóságunkat ezer és ezer esetben alázták meg és szentségtelen kezébe keletkezett templomainkat sem kímélték meg. És e borzalmas események között nem akartunk egyebet, nem volt más reményünk, mint a demokrácia, amelyet a multban és a jelenben a nemzeti párt képvisel. Ezért állunk mi ma este és ezért vonulunk a máramarosi zsidók, akik a legelőbbet szenvedték, a legjobban voltak kitéve ellenségeink bántalmazásainak, tömött sorokban ama zászló mögé, amely a nemzeti párt párti eszméit szimbolizálja.

— A máramarosi zsidóság nevében mondok köszönetet Juga Gábornak, aki szívvel, lélekkel együtt volt velünk, hogy a nemzeti párttal karöltve haladassunk céljaink elérésére.

Dr. Fischer József ezután magyar nyelven a következőket mondotta:

A zsidó képviselő felelősége

— Uram, testvéreim! Boldog vagyok, hogy a mai történelmi időben, amikor milliók sorsát lendíti előre egy politikai rezsim felszabadító szelése, itt állhatok önök előtt, mint a máramarosi zsidóság képviselőjelöltje. Boldog vagyok,

Fischer Tivadar nagyszabású programbeszéde Nagyváradon

(Oradea-Nagyvárad, december 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Választási Blokk nagyváradai csoportja szombaton este tartotta választási gyűlését a Lloyd-étteremben. Az utóbbi években nem volt példa arra, hogy zsidó gyűlésre ilyen nagy számban jött volna el a hallgatóság, bizonyítékul annak, hogy dr. Fischer Tivadar személyében a nagyváradai zsidóság érdekeit méltó képviselőnek garanciáját látja.

A hatalmas étterem zsufolásig megtelt és az udvaron is több száz ember szorongott. A gyűlést Nuszbaum Sámuel, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke nyitotta meg. Üdvözölte a megjelent László Aurélt, dr. Eger Gergelyt és a blokk képviselőit megjelent zsidó vezetőszemélyiségeket.

Nuszbaum Sámuel megnyitó beszéde

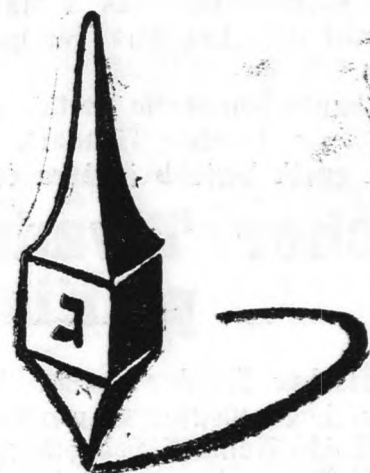
— Románia sorsdöntő idők előtt áll — mondotta beszédében Nuszbaum Sámuel — és döntő változás előtt áll a romániai zsidóság sorsa is. Az egész ország őszinte óhajának adott kifejezést a magas régestanás, midőn Maniu Gyulát hozta a kormányra. Egy új éra kezdődik az ország életében és ma inkább, mint valaha van szükség arra, hogy az új rezsimben a zsidóság érdekeit megfelelő módon legyenek képviselve. A zsidóság igazi érdekeit azonban csak száz száz-

hogy ama nagy munkában, amely reánk, zsidó képviselőkre fog várni a parlamentben, a hátunk mögött fogjuk tudni Máramaros sok ezerre menő zsidóságának tömegeit és boldog vagyok, hogy a nagy munkában magam mellett látom dr. Fischer Tivadart és dr. Mayer Ebner a romániai zsidóságnak a két nagyértékű egyéniségét. Gerincesen és népi öntudatunk teljében fogjuk képviselni önmagunkat és különösen a máramarosi zsidóságot, melynek szerencsétlen sorsára egész Európa felgyűlé. A máramarosi zsidóság speciális légkörben él, speciális igényekkel és speciális követelményekkel. Nagy felelőséget vállal az magára, aki e különös szenvedéseknek és nyomornak szószólója akar lenni. És nagy volt a felelőség azoknak a vállain, akik a Zsidó Választási Blokkba tömörítették Erdély zsidóságát, hogy a nemzeti párttal karöltve induljon a szebb, jobb jövőt jelentő küzdelemben.

— Nem állítottunk feltételeket a kormány elé, amikor a fegyverbarátságot kötöttünk. Elegendő volt nekünk jogaink biztosítására a nemzeti párt programja, amely egyformán akarja biztosítani az összes állampolgárok békejét. Maniu az igaz demokráciát képviseli és a becsületes ember ideálja. Mikor Maniuval tárgyaltunk, nem követelt semmit tőlünk, csak ezeket mondta: „Nekem úgy kellene az urak, ahogy vannak, mert én önökön keresztül akarom a zsidóságot arra az életvőra emelni, amelyre az egész ország lakosságát emelni akarjuk”. Ezek a szavak örökvények előttünk. Biztosítékai a szabadságjogoknak.

A szabad választás

— Mi volt azelőtt a választójog? Korábban a hatalom urainak kezében, amely arra kényszerítette a választókat, hogy oda szavazzanak, ahová a hatalom urai akarják. És mi a választási jog ma? A szabad polgári gondolat legtisztább felvilágosítása. Maximális lehetősége annak, hogy minden zsidó polgár szabadon fejezhessen ki akaratát. Senki nem von bennünket kérdőre: mindenki saját meggyőződésének tartozik felelőséggel. Ha akad valaki, aki azt gondolná, hogy a másik táborban van helye, hogy ott dolgozhatik a zsidó nép érdekében, az menjen oda. De, aki azt mondja, hogy a helye

Bárhogy esik a trenderli A nyereség a KKL-t illeti.

Chanukakor gondolatok a KKL-re. A Keren Kajemet váltja vissza Erec Jiszraelt a zsidó népnek. Minden lángért egy adományt a KKL-nek.

közöttünk van, hogy Maniu Gyula zászlaja elég garancia a zsidó nép boldog jövőjére, az jöjjön velünk és dolgozzon ennek a hitnek megerősítésén.

A liberális kormány téves gazdasági politikájáról és a sorozatos visszaélésekről beszél ezután Fischer József.

— Hol van a zsidó vagyon? Gazdaságilag teljesen tönkrementünk. És nem véletlenül hanem a liberálisok tendenciózus politikája következtében. Vagyonunkat elvitte a baksis, amelynek rendszere évekig keresztül nyuzta az országot. Lehetőséges, hogy egyesek meggazdagodtak a baksis rendszer ideje alatt, de a korrupciónak ez a korszaka egész rétegeket forogtatót ki vagyonából és egzisztenciájából. Az elkövetkező esztendő feladata az, hogy eltakarítsa ennek a rendszernek a nyomait is.

Maniu életével percekig tartó ünneplések közepette fejezte be dr. Fischer József beszédét, majd Fried Ábrahám emelkedett szószékre, aki meleg szavakkal méltatta a nap jelentőségét. Weinberger Nándor és Fränkel gyógyszerész voltak még a népgyűlés szószólói, mely emell hangulatban a késő esti órákban ért véget.

A népgyűlés után dr. Fried Ábrahám vacsorán látta dr. Fischer Józsefet és a nemzeti párti lista többi jelöltjeit. A vacsorán dr. Juga Gábor prefektus is részt vett. Hétfőn reggel dr. Fischer József Biliu Joan képviselőjelölt társaságában propaganda utra indult a megyébe.

Ne vegyen Rádiót vagy alkatrészt

addig, amíg nem hallotta az **ELECTRICA** szenzációs teljesítményű gépeit. Díjtalan bemutatás **Rádió-Szalonunkban**. Kívánságra bárki lakásán vételkötelezettség nélkül készílékeinket üzembe helyezzük. Alkatrészek nagy raktára. Kérje terjedelmes nagy árjegyzékünket.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

fejezi be beszédét Nuszbaum Sámuel — és ezt számunkra csak a Maniu által inaugurált demokratikus rezsim garantálhatja.

Nuszbaum bemutatja ezután a hallgatóságnak dr. Fischer Tivadart, aki Erdélynek egyik legjobb jogásza és kodifi-

Fischer Tivadar beszéde a zsidóság politikai helyzetéről

Dr. Fischer Tivadar emelkedik ezután szólásra, hogy megtartsa programbeszédét. A Zsidó Nemzeti Szövetség öszfejú díszelnökét percekig tartó hatalmas éljenzés és taps fogadja, úgy hogy Fischer Tivadar dr. hosszú ideig nem jut szóhoz.

— Tíz évvel ezelőtt — kezdte el beszédét dr. Fischer Tivadar — a népek sorát intéző isteni gondviselés akaratából eme ország rész románsága Gyulafehérváron kimondottá a régi királysággal való egyesülést s ezzel letette Nagyrománia alapkövét. E fontos történelmi eseményt ma megünnepeli Erdély, Bánát és Körösvidéke zsidósága is. Alakoskodás volna azt állítani, hogy annak idején a zsidóság is részt vett volna a román-ság örömeiben. Nyíltan meg kell mondanunk, hogy szomorúság töltötte el akkor lelkiünket, amely tele volt még a magyar állam eszméi iránti hűséggel. Míntán azonban a békeszerződések szankcionálták a történelmi fejlődésnek ezt az új ritmusát, az erdélyi zsidóság fenntartás nélkül tárta ki lelkét a román állam-eszmé és az új haza szeretetének befogadására. Az erdélyi zsidóság bizalommal viseltetik a román állammal szemben és most tíz esztendő után teljes lelkével ünnepli a gyulafehérvári határozatok nemes kormányát.

Elmondja ezután Fischer Tivadar dr., hogy mint a Zsidó Választási Blokk jelöltje jött el programbeszédét megtartani. Kéri mindenekelőtt is a nemzeti parasztpárt jelenlévő tagjait, hogy tolmácsolják a kormányának az egyetemes erdélyi zsidóság bizalmának és szeretetének kifejezését. A zsidó nép támogatni fogja a Maniu-kormányt nemes intencióinak és célkitűzéseinek megvalósításában. Elmondja ezután Fischer Tivadar, az erdélyi zsidóság önálló politikai utjának történetét. Már 1918 november 20-án szükségesnek mutatkozott egy önálló zsidó politikai párt megalakítása. A Zsidó Nemzeti Szövetség, majd az erdélyi Zsidó Választási Blokk állomása voltak ennek a törekvésnek. Közvetlenül a választások után mindent el fogok követni az országos zsidó párt megalakítása érdekében. Nyíltan kijelentem, hogy cionista vagyok és nemzeti alapon álló zsidó, ezt a meggyőződésemet azonban senkire nem kívánom rákötöztetni. Az erdélyi zsidóság vitális problémájának tartom az iskolakérdés megoldását. Dacára annak, hogy mint cionista, a héber tanítási nyelv szükségességét valom, a legteljesebb tan szabadság elvének alapján állok és igenis amellett vagyok, hogy minden szülő abba az iskolába irathassa be a gyermekét, amelybe jónak látja. Remélem mindenestere, hogy a zsidóság minden külső kényszer nélkül és belső meggyőződésének hangját követve fogja kérni a héber tanítási nyelv bevezetését.

Az országos zsidó pártért

Fischer Tivadar dr. felsorolta ezután azokat a programpontokat, amelyeknek megvalósításáért a parlamentben küzdeni fog. Harcolni fogok mindenekelőtt — mondotta Fischer Tivadar dr. — az országos zsidó párt megalakításáért. A választások lezajlása után Mayer Ebner dr.-al karöltve kongresszust fogunk egybehívni, amelyen megvetjük az egységes zsidó párt alapjait. Új választói törvény megalkotását fogom kérni, amely figyelembe veszi ugyan az egész országban leadott szavazatok számának alakulását, de amely mégis megfelelő módot nyújt a helyi érdekek képviselésére. Kérni fogom a közigazgatási törvény módosítását,

károla. Mint nagyvállalkozó alaposan ismeri a kereskedelem és ipar bajait és sérelmeit és érdekeik megvédésére annál is inkább hivatott, mert szava különös súlytal esik latba a kormány felelős tényezői előtt.

amely egyébként a nemzeti parasztpárt programjában is szerepel. Az utlevélmegszerzés ügyében mélyreható változtatásokat fogok kérni, hogy az utlevélszerzés ne legyen többé fölösleges időpazarlás és hatósági torturák szériája.

Kérni fogom egy egészségesebb és racionálisabb megvevő beosztás lehető keresztülvitelét. A gazdag érmihályfalvai járást minden jövedelmű leszállították Bihar testéről és elvágták Nagyváradtól ezt az értékes hinterlandot. Aktivitásom oda fog irányulni, hogy ez a helyzet módosítható legyen.

Revizio alá kell venni az agrárreformot

Teljes autonómiát fogok kérni a zsidó hitközségeknek, különösen pedig az ort. hitközségnek. *Oda fogunk hatni, hogy a szombat megtartását törvényes intézkedések garantálják.* (Nagy taps) Keresztül fogjuk vinni, hogy a bíróságok zsidó feleket szombaton ne citaljanak meg, hogy a zsidó fiúk ne legyenek kötelezve a szombati írásra. Egyik kardinális program-pontom az államsegély biztosítása a zsidó egyházak számára. Mindaz, amit eddig az állam erre a célra adott, teljesen jelentéktelen, revesztéges summákra szorítkozott. Modern igazságszolgáltatás inaurálásának, olesó hitel megszerzésének, liberális szellemű vámpolitikának vagyunk a híve. Kérni fogom a határmenti városokban vámszabadraktárak létesítését. Harcolni fogok a kereskedelem teljes szabadságáért, a kivitel megkönnyítéséért, az adók egyenlő és igazságos elosztásáért és behajtásáért. Nem titok senki számára, hogy Erdély aránytalanul súlyosabb adóterheket visel, mint a régi királyság. Kérni fogom a hadikölcsönkötvények valorizálását és beváltását, a kisajátítási törvény teljes revizióját. A törvény végrehajtása mélyen igazságtalan volt: a zsidóktól aránytalanul többet vettek el, viszont zsidónak föld nem jutott. A hitközségek sem kapták meg a nekik járó földet.

Maniu mellett

— Maniu Gyulának — mondotta Fischer Tivadar — tulajdonképpen nincs szüksége zsidó szavazatokra ahhoz, hogy egy impozáns parlamenti többséget biztosítson magának. S ha mégis választási kartellre kötött velünk, ezt azért tette, hogy kormányzásában az egész ország és így a kisebbségek bizalma kísérje kormányzásában. Minden zsidónak feladata és kötelessége, hogy szavazataival támogassa a Maniu-kormányt, amely demokratikus és progresszív kormányzati programjával egy jobb jövő perspektívát nyitja meg az ország valamennyi lakosa számára.

Fischer Tivadar dr. beszédét zugó óvációkkal honorálta a publikum. Nuszbaum Sámuel emelkedett ezután szólásra, aki köszönetet mondott Fischer Tivadarnak magas vonalú, nívós programbeszédéért. Egri Gergely dr. volt a következő szónok, aki hangsúlyozta, hogy a Maniu-kormány a szabadság és testvériség jelszavaival jött uralomra és eme eszmék megvalósításában számít a kisebbségek és így a zsidóság együttműködésére is. Fenntartás nélkül aláírja és magáévá teszi Fischer Tivadar dr. programbeszédét.

„A zsidó — legyen zsidó”

Lazar Aurel dr. a következő szónok. Megállapítja, hogy az elmúlt tíz esztendő alatt Erdélyt úgy kormányozták, mint a

török hódoltság idején, élesen kritizálja a liberálisokat és averescánusokat, majd jelenti, hogy a kormány nálló nemzetiségének tekint a zsidóságot. Nem tudom megérteni azokat a zsidókat — mondotta Lazar Aurel dr. — akik magyaroknak vallják magukat. En is magyar iskolába jártam, magyarul beszélek, az önképzőkörben a legelső díjakat nyertem el mindig s mégsem lehet azt mondani rólam, hogy magyar-román vagyok. A zsidó legyen zsidó. A kormány és a nemzeti parasztpárt mindig is támogatni fogja a zsidóságot nemzeti érdekek megvédésében.

Lazar dr. szavaival a gyűlés emelkedett hangulatban és a képviselőjelöltek dőzsenése közepelte ért véget.

A székelyhídi gyűlés

Vasárnap délután Székelyhídon tartották gyűlést a nemzeti parasztpárt jelöltjei. A székelyhídi zsidóság óriási lelkesedéssel fogadta Fischer Tivadar dr.-t, akinek fogadtatására a helység egész zsidósága megjelent az állomáson. Fischer Tivadar dr.-t Salamon János és dr. Bárdos Imre kísérték el utájában. A gyűlésen — amelyen több mint 3000 ember vett részt — dr. Egri Gergely és Lazar Aurel dr. a Magyar Pártot támadták, amely szerintük nem képviseli a magyar tömegeket. Erdélyi Sever dr. rámutatott arra, hogy a Romániában lakó kisebbségek csak a nemzeti parasztpárti kormány demokratikus kormányzása alatt találhatják meg boldogulásukat. Fischer Tivadar dr. beszédében arra hívta fel a székelyhídi zsidóságot, hogy arra pártra adják le szavazatát, amely őszinte és

PARFUM
EAU DE COLOGNE

nyílt barátság politikáját folytatja a zsidósággal szemben.

Nagyváradról jelenti tudósítónk: Dr. Szántó Dezsőt, a Dolgozók Blokkjának jelöltjét gyűjtőhangu beszédei miatt ma délelőtt a nagyvárad ügyészség rendelkezése le tartóztatták.

INGYEN KÜLDÜNK

1000.- leies készpénzvásárlásnál 1 mosóruhára való anyagot. 2500.- leies készpénzvásárlásnál egy 6 személyes damasztgarnitúrát! Már 200.- leies vásárlásnál is minden vevő ajándékot kap.

Olcsó karácsonyi nagyvásárunkon Heller & Molnár

divatnagyrúháza
Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand 15.

Mutatvány árak:

Mosóruhák:	Vászon és fehérnemű:
Mintás mosó delének és créponok Lei 35.-	Fehérnemű batizt fehér Lei 28.-
I-a Sport és tennistűlelek Divatmintás jóminőségű ruhaflanelék " 39.-	Fehérnemű batizt színes " 29.-
Kitűnő-mosó, divat cérna barchetek " 45.-	Vastagszálu mosott vászon " 33.-
Csikos francia ruhabáronyok " 58.-	I-a fehérnemű chiffonok " 39.-
1 ingnek való 3 mtr. mintás zefír " 125.-	6 drb. színes férfiszabkendő " 85.-
	6 személyes fehér damaszt-abrosz " 190.-

6 személyes színes damasztgarnitúra 6 drb. szalvétával Lei 250.-
1 ruhára való 3 mtr. tiszta gypju divat férfiszövet " 780.-
1 ruhára való 3 mtr. gypju poplin női ruhaszövet " 780.-
Duplaszélű műselyemcolin, ruhákra minden színben " 195.-
1 mtr. egész francia finom crépe de chine " 550.-
Perzsamintájú ágyelő szőnyeg " 125.-

Vidékre utánvétellel küldünk!

JOSIF IZRAEL

szücsmester Cluj (Kolozsvár)
Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-ucca) 2. szám.
Nagy választék mindenféle szőrméből. Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

Kelet tudósítója
Közvetlen a
óra 30 perckor
miniszterelnököt
zei parasztpárt
zete ünnepléses
siti. A környéki
nagy tömegekbe
és a szociáldemo
munkássága is fo
Az állomáson els
dar polgármester
miut, majd dr. P
prefektus és a
yében dr. Emil H

M
S
STO

Több kim
igért Ene

(Arad, decembe
dősítőjaitól) Az
megnyitójaként v
iót le Aradon az
Kereskedelmi Egy
nek kongresszus
több mint száz d
különböző testü
mig a kormány ré
kereskedelmiügy
Jescu miniszteri v
meg. Kun Richárd
után Ene államtit
amelyben a kori
mertette a keresk
— A kormány
titkár — a keres
lehetőség határai
fogja orvosolni.
nek elhatározott

a kereskedelm
törvény, vag
megalkotása, i
se előtt megh
képviselő

Tótisz
és nővére,
Mór és gy
szívvel tudá

TÓ

f. évi dece
csendesesen je
A meg
órákor fogju
helyezni.
Temesv

Maniu Gyula ma délben Kolozsvárra érkezik

(Uj Kelet tudósítójától) Maniu Gyula miniszterelnök a ma déli expresszrel 12 óra 30 perckor Kolozsvára érkezik. A miniszterelnököt az állomáson a nemzeti párt kolozsvári pártszervezete ünnepélyes fogadtatásban részesíti. A környékbeli falvak lakossága nagy tömegben fognak felvonulni, és a szociáldemokrata szakszervezetek munkássága is felvonul a fogadtatáson. Az állomáson elsőnek dr. Mihali Tivadar polgármester fogja üdvözölni Maniut, majd dr. Popa Ádám vármegyei prefektus és a helyi párttagozat nevében dr. Emil Hatiegan egyetemi rektor tartanak beszédeket.

Az állomáson Maniu autón a vármegyei prefekturára hajtat. A nép ugyan csak a prefektura elé fog vonulni, ahol a nép nevében Socol Aurel fog beszédeket tartani a miniszterelnökhöz. Maniu Gyula a prefektura balkonjáról válaszol a beszédekre. Ezután Maniu audiencián fogadja az összes egyházak, jótékonyági testületek és a különböző hivatalok delegációit. A zsidó testületek közül elsőnek az Erdélyi Zsidó Választási Blokk fogja üdvözölni a miniszterelnököt.

Maniut Apahidán dr. Emil Hatiegan egyetemi rektor várja, aki az apahidai

állomáson impozáns ünnepséget készített elő Maniu fogadtatására. Az apahidai és környékbeli parasztság már Apahidán várja Maniut és utána gyalogosan jönnek be Kolozsvárra.

Maniu valószínűleg még az esti órákban elutazik Kolozsvárról.

(Arad, december 2. Az Uj Kelet tudósítójától) Maniu Gyula szerdán Aradra érkezik. A párt aradmegyei tagozata ünnepélyes fogadtatást készít elő a kormányelnök üdvözlésére. Az ünnepélyes fogadtatáson jelen lesznek Pop Cicio István, a szenátus leendő elnöke és Bocu Sever bánati miniszter is.

Jobb ma
egy csepp
DIANA
sósborszesz
mint holnap egy liter
orvosság.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Százhusz gyermek

Ünnepé zajlott le tegnap, vasárnap délután a kolozsvári zsidó jótékony nőegylet napközi otthonában: százhusz szegény gyermek ünnepe, akiket téli ruhával ruházott fel a nőegylet tagjainak buzgó emberszeretete. A nyomorogók végtelen sorában elenyésző szám ez a százhusz gyermek, de mégis enyhülést ad a tudat, hogy ezen a télen százhusz kevesebb emberke fog fájni, vacogni szüleinek hideg, nyomorúságos otthonában.

A nőegylet buzgó munkájának sikeréhez nagyban járult hozzá a kolozsvári kereskedők áldozatkészsége, akik páratlan szeretettel álltak az agilis gyűjtőhölgyek rendelkezésére és adományokkal segítettek a felruházási akciót humánus célkitűzése megvalósításában.

A felruházási aktus keretében megrendezett ünnepséget dr. Eisler Mátyás főrabbi beszéde vezette be, aki emelkedett szavakban hangoztatta azt a fenekelt gondolatot, hogy az igazi jótékonytákosat titokban kell gyakorolni és hogy ez az ünnep mégis nyilvánosság előtt játszódik le, azért történik, hogy a szegény gyermekek örömeinek láttán azok is felbuzduljanak, akik nem vették ki anyagi képességükhöz mértén részüket a felruházási akcióból.

Ezután özv. Neuberger Zsigmondné tartottamag nagyhatású beszámolóját a nőegylet tevékenységéről, majd dr. Neufeld Jenőné emlékezett meg azokról, akik a nőegylet karitatív munkájában erőteljesen segítettek.

Az ünnepséget egy kis árva gyermek köszönő szavai s a többi gyermekek ének- és szavalatszámai zárták be, rendkívül emelkedett hangulatban.

— **Schwimmer Margit** daléstele. Csütörtökön, december hatodikán este kilenc órakor tartja Schwimmer Margit, a Tarbut volt énektanárnője, akinek nagy zenei képességeiről számos maínén és estélyen is meggyőződhettünk első önálló ária- és daléstelejét a kolozsvári katolikus gimnázium dísztermében. A hatalmas és művészi kultivaltságban megnemesedett hanganyag fölött rendelkező énekesnő műsorán szerepelnek: Mozart, Händel, Lotti, Ponchielli, Brahms, Schubert, Strauss, Puccini és más nagyevű zeneszerzők. Schwimmer Margit hosszú, komoly studiumok eredményeit fogja bemutatni estélyen, amely iránt eddig is kivételesen nagyfokú érdeklődés nyilvánult meg.

Mondhatnak, irhatnak, amit csak akarnak
Stotter tüzfái mégis a legjobbak!
STOTTER Strada Noua (volt Uj-uca) 59. szám. Telefon: 800. szám.

Több kiméletet és méltányos tehermegosztást ígért Ene államtitkár az aradi kereskedő- kongresszuson

(Arad, december 3. Az Uj Kelet tudósítójától) Az aradi kereskedő-hét megnyitójaként vasárnap délelőtt zajlott le Aradon az Erdélyi és Bánági Kereskedelmi Egyesületek Szövetségének kongresszusa. A kongresszuson több mint száz delegátus vett részt a különböző testületek képviselőitől, míg a kormány részéről dr. Ernest Ene kereskedelemügyi államtitkár és Hárjescu miniszteri vezérigazgató jelentek meg. Kun Richárd elnöki megnyitója után Ene államtitkárt tartott beszédet, amelyben a kormány álláspontját ismertette a kereskedelemmel szemben.

— A kormány — mondotta az államtitkár — a kereskedelem sérelmét a lehetőség határain belül leggyorsabban fogja orvosolni. Madgearu miniszternek elhatározott szándéka, hogy

a kereskedelmet érdeklo minden törvény, vagy kormányrendelet megalkotásán, illetve életbeléptetésénél előtérbe helyezze a szakmai képviselők véleményét.

Ott van például az usztoratörvény. A kormány jó szándékát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ennek a törvénynek a módosítása ügyében olyan bizottságot küldött ki, amelyben csupa kereskedő, illetve a kereskedelem különböző testületeinek megbízottjai vesznek részt és ennek a bizottságnak a véleménye alapján fog már a parlament első ülészakájában tárgyalás alá kerülni a törvény módosítása.

Ezután a vámtarifa revíziójának ügyével foglalkozott Ene államtitkár, aki közölte a kongresszus tagjaival, hogy a kormány ezúttal az összes gazdasági érdekeltségek meghallgatásával s a különböző érdekek igazságos összeegyeztetésével akarja a vámtarifa reformját keresztülvinni és az új vámnomenklaturát elkészíteni. Az adók kérdésével kapcsolatban az államtitkár kijelentette, hogy

amíg a költségvetésben deficit mutatkozik, a kormánynak egyelőre

nem áll módjában a közterheket enyhíteni,

de gondja lesz arra, hogy az adókivetés igazságosabb módon történjék, mint eddig. Határozottan megígérheti, hogy a kormány igyekezni fog ezt a problémát úgy megoldani, hogy ne a kereskedők legyenek kénytelenek a legmagasabb terheket viselni.

Ene államtitkár beszédét a kongresszus tagjai nagy figyelemmel hallgatták végig és éljenzéssel többször félbeszakították. Utána a kereskedelem egyes panaszainak felsorolására került sor. Jeckel Vilmos, a brassói szász kereskedelmi grénium elnöke az erdélyi és bánági vámmizériákat ismertette. Ugyancsak ebben a kérdésben szólt fel Negulescu Athanasz ezredes, a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara elnöke, aki a nagyváradi vámhivatal ellen elhangzott panaszokat tette szóvá. Hellő György nagyváradi papirimportőr

az indokolatlanul magas papírvámokat tette szóvá, amelyeket a belvárosi papírgyárak, a kereskedelem és a fogyasztás rovására száz százalékosan használnak ki.

Schwartz Sándor a játékaru behozatali vámjóról beszélt, míg dr. Rác Sándor az obor-rendelet tulkapásai ellen szólt fel.

Az elhangzott beszédek után dr. Freid János határozati javaslatot terjesztett elő, amely meglepetéssel veszi tudomásul, hogy a kormány a spekulatív törvény eltörlése helyett csak a törvény módosításával foglalkozik, holott a kereskedelem ennek a törvénynek végleges megszüntetését várta. A továbbiakban a határozati javaslat köve- teli a vámszabadraktárak felállítását, a kereskedőkre hártott igazságtalan adók leépítését, az összes közterhek igazságos és egyenlő elosztását, a CFR tarrifapolitikájának gyökeres megváltoztatását és a munkaszüneti törvény mielőbbi módosítását. A javaslatot a kongresszus tagjai elfogadták.

Megnyílt
Zsibón az újonnan berendezett
Makkhetes
kóser vendéglő.
Jó házikoszt. Pontos kiszolgálás.

— Középeurópa belékerült a sarki hideg áramlatok zónájába. Hamburgból jelentik: Az obszervatórium meteorológiai intézetének időjárásprognózisa szerint Középeurópa is bekerült a sarki hideg áramlatok zónájába. Felhős, borús időjárás várható, havazással.

Tótisz Rezső a saját, valamint felesége, *Stefania, Aliza* leánya és nővére, *Wolfner Mór*né szül. *Tótisz Etelka*, sógora *Wolfner Mór* és gyermekei, *Zsuzsi* és *Annus* nevében fájdalommal telt szívvel tudatja, hogy forrón szeretett édesanyja

Tótisz Szidónia szül. Rosenbaum

1. évi december hó 3-án reggel 5 órakor életének 89-ik évében csendesen jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemét 1928 december 4-én délelőtt 11 órakor fogjuk az izraelita temető halottasházából örök nyugalomra helyezni.

Temesvár, 1928 december hó 3-án.

Béke hamvaira, kegyelet emlékének.

Csöndes részvétet kérünk.

december 4.
DE
ABAC
M
OGNE
folytatja a
tudósítók: Dr.
Bokkijának
édele miatt me
gyészség ré-
NK
mosó-
kész-
maszt-
nál is
nkon
P
nd 15.
Lei 28.-
29.-
33.-
39.-
85.-
190.-
zsvár)
2. szám.
L. Lelki-

— Dr. Ligeti Ernő előadása a nők szerepéről. Az unitárius nők szövetségének ez ideig utolsó előadásán dr. Ligeti Ernő fog szerepelni. Ligeti dr. erre való tekintettel témáját is úgy választotta meg, hogy az ne csak méltó befejezése legyen az előadásorozatnak, hanem kellően domborítsa ki a női munka jelentőségét az egyetemes kultúra haladásában. Előadásának címe: **A nők szerepe a világ szellemiségének kialakulásában** s bizonyos, hogy ez a téma annyira érdekelné fogja a női társadalmat, hogy az unitárius kollegium diszterme ismételtén szűknek fog bizonyulni a hallgatóság számára. Ép ezért az elnökség tisztelettel kéri a közönséget, hogy az előadásra pontos időben szíveskedjenek megjelenni és pedig eltérőleg a régi terminustól, ez alkalommal kivételesen 5 órakor.

— Gólya az autóbuzson. Tegnap este nagy meglepetésben volt részük a Pukanyecről jövő autóbuzs utasainak. Az autóbuzs éppen Lévához közeledett, amikor egy női utasa rosszul érezte magát. Panaszát nem vették komolyan és az utasok azt hitték, hogy az autóbuzs túlszűkelté miatt csak egy kis fejfájásról lehet szó. Megerősítette az utasokat hitükben az a körülmény, hogy a fejfájásról panaszok, alig tízenhat éves, egészségesnek látszó hajdon volt. Amikor az autóbuzs Lévára ért, mindenki igyekezett leszállni, csak a rosszul érző panaszkozó leány vonakodott helyéről felkelni. Amikor aztán felkelt, az utasok bámultan látták, hogy a fiatal lány kevés kinlódás után egy életerős gyermeket szült a Pukanyecről Léváig közlekedő autóbuzson. A leányt felvették a lévai megyei kórházba, ahol újszülött magzatával ápolás alá vették.

— Talca chilei várost teljesen elpusztította a földrengés. Londonból jelentik: Buenos-Ayresből jelentik, hogy a chilei partvidéken borzasztó erejű földrengés vonult végig, melynek ereje valamelyik az 1900. évi földrengéssel, amikor a katasztrófának kétezer halottja volt. Ezuttal másfélszer áldozata volt a földrengésnek, mely Talca várost és több községet teljesen elpusztított. Pontosan azonban még hiányzanak, mert a rombadöntött községek uccái tele vannak sebesültekkel s az eddig adott szám csak a romok alatt megtalált áldozatokra vonatkozik. Az elpusztított vidékekere a chilei kormány hajókat, repülőgépeket és katonaságot rendelt ki. A rengés főfészke Taca-ban volt, ahol tegnap kihírdették az ostromállapotot. Az ország déli részein ma újra több enyhe rengést lehetett érezni.

— Torlanak meg kell halni, Conception nővér pedig husz évig fog börtönben ülni. Newyorkból jelentik: Mexico-Cityből érkező jelentés szerint a mexikói legfelsőbb bíróság előtt jogerőssé vált ítélet végrehajtásához Oregon elnök gyilkosának bünperében a köztársaság elnöke hozzájárult s így a hajálraitelt Torral ki fogják végezni. A kivégzés napját még nem állapították meg. Conception nővér husz évről történt elítélése is jogerős.

Pull-owerek, sweateerek
legszébb választékban
Weisz Siegfried
cégnél
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 10.

Kerekes Ilonka szatmári vendégszereplése. Kerekes Ilonka, Mihályfi Lászlónak kivételes tehetségű tanítványa, aki a szezon elején nagy sikerrel debütált a kolozsvári Magyar Színház színpadán, e hó 5-én és 6-án vendégszerepleni fog Szatmáron. A művész, akit szerződötési célból hívtak meg Szatmárra, a Kék róka és Szerelm vársára főszerepeiben fog bemutatkozni. Szerződötése komoly nyereségét fogja jelenteni a szatmári színháznak.

— Olcsó havi abonemát ad december hó 1-étől a teljesen újjáalakított Newyork étterem, amelynek konyháját új, elsőrangú szakács vezeti. Az abonemát 2400 lej. Menu 45 lej. Jó italokat és uri kiszolgálást ad az Igazgatóság.

— Prágában csökken a telefonbeszélgetések száma. Prágából jelentik: Ujabbán Prágában a telefonarifafta beszélgetések arányában állapították meg és csak hat héttel az új tarifa életbeléptetése után kezd csökkenni a telefonbeszélgetések száma. Tegnap összeszámolták a telefonbeszélgetéseket és megállapították, hogy azok száma tízenkét százalékkal csökkent. A prágai telefonbeszélgetések január elsején valószínűen ujabb csökkenést fognak mutatni, mivel akkor fogják kikézsíteni az első számlákat, amelyeket az új telefonarifa alapján állítottak össze.

— Alfonz spanyol király — filmszínész. Ugy látszik, hogy már a legkonzervatívabb országokban sem maradt meg a királyság régi konzervatív fogalma. Alfonz spanyol király legutóbb személyesen és önként fellépett egy filmben. Egy Amerikának szánt beszélőfilm felvételéről van szó, amelyben

a spanyol király is szerepel. A film Spanyolország területi szépségeit propagálja. Valószínű, hogy az amerikaiak nem fognak elzárkózni udvarias meghívása elől.

— Az iskolák fekete táblát ellen akció indul. Egy párisi iskola igazgatója eltávolította az iskola osztályai-ból a fekete táblákat és azt szürke táblákkal pótolta. Az igazgató kijelentette, hogy az ABC tanulói sokkal vigabban és nagyobb kedvvel tanulnak ha nem fekete tábla van a szemük előtt.

— Robbanás egy brazil kadettiskolában. Rio de Janeiróból jelentik: Az Angra dos Reis városban levő kadettiskolában borzalmas robbanás történt. A növendékek repülőgránátokat raktároztak el, amelyek közül egy felrobbant. Négy katonatiszt, köztük az iskola parancsnoka szörnyethalt. Három növendék életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Olvasa el! mert Olvasa el!
kellemes meglepetést nyújt a
HELIOS
kötöttáruháza. Főter 7.
Olcsó árjegyzéke:
Meleg téli férfi puloverek 340 Leittől.
Férfi és női mellények 300 Leittől.
Angol női puloverek már 450 Leittől.
Női divat kötött kabátok 660 Leittől.
Gyermek puloverek már 180 Leittől.
Gyermek téli harisnya 23 Leittől.
Női sport téli harisnya 55 Leittől.
Női tiszta gyapjú harisnya 135 Leittől.
Női tartós cernaharisnya 79 Leittől.
Reform nadrág legjobb minőség 85 Leittől.
Női elegáns gyapjú costum 840 Leittől.
Nyakcsalák, kesztyűk, férfi zoknik és más egyéb itt fel nem sorolt cikk igen olcsó árban lesz árusítva.
Szolid kiszolgálást! Olcsó szabott árak!

**Szórakozhat — olvasón
Tanulhat — játszva**
Ön és családja minden tagja, ha
Chanukakör
már asztalán van **Brehm Alfréd** az
Állatok Világa
című világhíres munkája. A klasszikus szerző arcképe, 10 színes műmelléklet, 44 egész oldalas és 268 szövegközti ábra díszíti a kiválóan finom papírosra nyomott lexikonalku hatalmas kötetet, amelynek dús aranyozásu kötését **Végh Gusztáv** festőművész tervezte.
2000 lej eredeti ár helyett rövid ideig 920 lejért kapható.
Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályánál levelezőlapon is **havi 200 lejes részlet mellett.**

— Halálozás. Sulyos csapás ért Tótsz Rezső temesvári belga konzultát. a Temesvári Gyapjúipar Rt. igazgatóját. Édesanyja, Tótsz Szidónia, szül. Rosenbaum, kedden reggel 5 órakor meghalt. A 89 éves matróna nyolc éve él Temesváron és azóta, bár a nyilvánosság előtt nem szerepelt, valóságos legendák keringtek jótékonyaságáról. Köztudomású volt, hogy aki Tótsz Szidóniához fordult támogatásért, az nem távozott el üres kézzel. Halála Temesváron általános megdöbbenést keltett és a család iránt városszerető nagy részvét nyilvánul meg.

— A férfi legszebb és legcsinosabb öltöztetése a kalapon kívül az ing és a nyakkendő. Fektessünk tehát nagy súlyt legfontosabb ruhadarabunk beszerzésére és csak olyan helyen vásároljuk azokat, ahol bizalommal fordulhatunk a kereskedőhöz. Ilyen üzlet a Kalap Király Főter 24 sz. alatti áruház. Ezen cég saját varrodája felállítását folytán képes a legkényesebb igényeket kielégítő módon a férfieműt elkészíteni. Anyagjaiért felelősséget vállal. Összekötésben van legelőkelőbb angol, francia, cseh, olasz és osztrák gyárakkal és ez teszi lehetővé azt, hogy vevőit lelkiismeretesen, jól és olcsón szolgálja ki. Raktáron tart óriási választékú kész ingeket zefirből, poulpínból és shiffonból, nadrágokat a legjobb köpperből, valamint hálóingeket is. A nyakkendőket a Kalap Király szintén a legjobb és legmodernebb gyárakból szerzi be, különleges újdonságok csak ott találhatók. Saját érdeke ezek szerint hogy kalap, feltérnemű minden kötöttáru és férfidivat szükségletét a Kalap Királynál (Piata Unirii 24) szerezzék be.

Művész
perzsaszőnyeg
szővött gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szővőkellékek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Ctorogariu (Uri-u.) 14.

— Még mindig áll a munka a rajna-westfáliai telepeken. Berlinből jelentik: A rajna-westfáliai munkáskizárás ügyében ma a kancellárnál folytak megbeszélések Curtius gazdasági miniszter bevonásával és a vállalatok, valamint a szakszervezetek kiküldötteinek részvételével. A kancellár eltekelt szándéka, hogy nyugvóponttra viszi ezt az ügyet és békét teremt, hogy a munkások újra el lehessen kezdeni

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csúszbántalmak legjobb orvossága. Képviselet: DACIA vízleltő-üzem, — Cluj, Calea Regele Ferdinand

— Az új lett kormányban a kisebbségi párok vezetői is benne lesznek. Rigából jelentik: Az újonnan megválasztott parlament nem-szocialista pártjaiból ma alakul meg az új kormány. Miniszterelnök a lett parasztpárt egyik vezető politikusa lesz. A kormányban a kisebbségi pártok vezetői is részt vesznek.

— A kutyákat is oltani lehet a veszettség ellen. Londoni feljelentés szerint egy ottani laboratóriumban sikerült fedezték fel, amely lehetővé fogja tenni, hogy a kutyákat a veszettség ellen oltásák. Eddig 1300 kutyán végeztek kísérletet, még pedig a legtöbb esetben sikerrel.

fordított államnak kérdése a birodalmi gyűlésen, amelyben azt a gyűlésnek a kiemelt segélyezéséről törvény

Bécs, dec. 3. A man az európai országok egyik legjelentősebb gazdasági központjává fejlődött. A városban az emberek között a legelőkelőbb angol, francia, cseh, olasz és osztrák gyárakkal és ez teszi lehetővé azt, hogy vevőit lelkiismeretesen, jól és olcsón szolgálja ki. Raktáron tart óriási választékú kész ingeket zefirből, poulpínból és shiffonból, nadrágokat a legjobb köpperből, valamint hálóingeket is. A nyakkendőket a Kalap Király szintén a legjobb és legmodernebb gyárakból szerzi be, különleges újdonságok csak ott találhatók. Saját érdeke ezek szerint hogy kalap, feltérnemű minden kötöttáru és férfidivat szükségletét a Kalap Királynál (Piata Unirii 24) szerezzék be.

Egy léli estén a rajna-északi pályán néhány nap óta len nép hazajár sok, végeláthatatlan börtü kereskedők ron rejtélyes élet. A polgáriháló hátérben minden ságok keze dolé szág, az Egyesült nácia mind ar megvesse kínai egész országot egész polgáriháló egyik állam így sosabb kínai s magának, a több Hová, ki ellen? lényeges, hogy kiterjesztesse. A népek mi Boubaud minde háboru nem els coy és osztható mint felreértés zött gyakran el szeretük közös akarunk tovább megbecsüljük a megtelepszik és zunk. Ennyit az hatunk tölök. Fra Az európai b erős. Pekíngnek a francia-kínai Comte, Voltaire, nemcsak a taná hallgatókkal, h iskola apró tan neveztek el. Gyomor-, bél- metegségek 1

fordított állami pénzek felhasználásának kérdése a napokban szóba került a birodalmi gyűlésen. A német nemzeti párt ugyanis interpellációt terjeszt be, amelyben azt állítja, hogy a birodalmi gyűlésnek a kizárt vasmunkások állami segélyezése ügyében hozott határozatát törvényellenes módon hajtják

vége. A párt felvilágosítást kér a kormánytól arra nézve, hogy milyen intézkedéseket hajlandó foganatosítani, hogy visszakapja a munkások segélyezésére kiutalt összeget.

Düsseldorfi jelentés szerint a bérszerződések felmondása lassanként általános mozgalom jellegét ölti. Kedden a

kiel vasipari kerület munkáltatói mondták fel december 31-ére a bérszerződést és szerdán két újabb felmondás történt, ugyancsak december 31-ére. Az egyik a müncheni, a másik pedig a hohenzimburgi vasipari vállalatok részéről történt s körülbelül újabb négyezer vasmunkást sújt.

Egy francia újságíró látogatása az állandó polgárháboru hazájában

Ébred a kínai sárkány

Bécs, dec. 3. Az elmúlt esztendő folyman az európai újságírók közönsége gyakran értesülhetett azokról a bonyodalmakról, amelyek a kínai birodalom nyugalmát most már hosszú idő óta alandoan felzúglatják. Mindazok a hírek azonban, amelyek a messze Keletről hozzánk érkeztek, többé-kevésbé olyan eseményekről számoltak be, amelyeknek valódi értelméről és jelentőségéről megelégedésen kevés fogalmunk volt. — Sunyat-Sen, Tehang-So-Lin, Borodin és a többiek a mi számunkra nevek voltak csupán, hogy azonban e nevek mögött milyen erők és hatalmak ütköztek össze, azt igazában soha sem tudtuk, de nem is tudhattuk. Ennek megértésére személyes megfigyelés szükséges, erről azonban az európai sajtó érthető okokból inkább lemondott.

Amióta érdekesebb, hogy a közelmúltban egy francia újságíró vállalkozott a nagy feladatra: eljutott Kínába, bejárta a „mennyei birodalom” egész területét, beszélt Észak és Dél vezetőibereivel és most egyszerű eleven riportorozásában számol be tapasztalatairól. Louis Roubaud munkája (*Le dragon s'éveille* — A sárkány felébred) néhány nap alatt a francia főváros legnépszerűbb könyvesboltjában emelkedett, ami leginkább annak az értékes és élettel teli előadásnak tulajdonítható, amelyel ez a modern Kolumbusz Kristóf az általa felfedezett új világról beszámol.

Egy újságíró ébred

Egy léli estén száll be Roubaud a párisi északi pályaudvaron a vonatba és jó néhány nap útmutatással különös ismeretlen nép hazájába érkezik. Kis állomások, végeláthatatlan hosszú utak, sárgabőrű kereskedők, szalmából font tányéron rejtélyes ételek: Kína.

A polgárháboru javában dühög. A hátyerben mindenütt a külföldi hatalmaságok keze dolgozik. Anglia, Franciaország, az Egyesült-Államok, Japán diplomácia mind arra törekszik hogy lábát meggyesse kínai területen és azután az egész országot megkaparintassa. Az egész polgárháborunak ez az oka. Mind-egyik állam igyekszik egy-egy befolyosabb kínai személyiséget megnyerni magának, a többi azután az illető dolga. Hová, ki ellen? Nem fontos. Csak az a lényeges, hogy minél nagyobb területre kiterjeszthesse uralmát.

A népek mindehhez semmi köze. — Roubaud mindenünnen ezt hallja. Ez a háboru nem elszakadási mozgalom. *Kína egy és oszthatatlan.* Nincs másról szó, mint felreállításról, amely testvérek között gyakran előfordul. Mi mádannyan szerepük közös szülő anyáknak, de nem akarunk tovább gyámságban élni. Mi megbecsüljük az idegent, aki nálunk megtelepszik és a dolgába nem avatkozunk. Ennyit azonban talán mi is elvárhatunk tőle. . . .

Francia egyetem Pekingben

Az európai befolyás amúgy is igen erős. Pekingnek egész külön városrésze a francia-kínai egyetem. Egyes intézeteit Comte, Voltaire, Lamarck, Curie nevével nemcsak a tanárokkal és az egyetemi hallgatókkal, hanem még az előkészítő iskola apró tanulóival is tudott franciá-neveztek el. Roubaudmondja, hogy

ul beszélgetni. Kétezer fiatalember terjeszt ilyenformán a messze Kelelen a francia nyelvet, a francia tudományt és a francia gondolatot. Sokan közülük — a legértelmesebbek — a lyoni egyetemen fejezik be a tanulmányukat, ahol kényelmes internátus is épült már számukra. A pekingi egyetem egyik tanára magyarázza: Mi nem türünk meg politikai falaink között, azt azonban nem akadályozhatjuk meg, hogy kétezer fiatalember szabadon ne gondolkozzék. A történelmet francia könyvekből tanulják. Meg ismerik belőlük a francia törvényeket és intézményeket. Ezek a könyvek fellárják előttünk, hogy önök franciák, mennyire tiszteljük a nemzeti eszmét és hogy nem akad önök között egyetlen egy sem, aki eltérné hazája függetlenségének és becsületének csorbítását. *Ne csiólják meg saját elveiket.* Ha Franciaország megvonná tőlünk barátságát, ezeknek a fiatalembereknek az utja a jövőben alighanem Oroszország felé fog vezetni. . . .

Minchou-Minchuen-Minchen

A kis szállodai inasnál feljűnő borítékú vékonyka füzetet vesz észre Roubaud Elkeri tőle. Ez az én katekizmusom — mondja a gyerek. A szöveg három fejezetre oszlik: 1. A népfajok egyenlősége (*minchou*). 2. A nép joga (*minchuen*). 3. A nép élete (*minchen*). Ime néhány szemlény:

- Mit jelent az első alapelv?
- Az első alapelv azt jelenti, hogy a kínai népek először is meg kell szerzie függetlenségét és szabadságát, azután pedig segítenie kell a nála is gyengébbeknek, hogy azok is ugyanazt elérhessék.
- A kínai népek nincs függetlensége és szabadsága?

— Nansen. Az idegen szárazföldj és tengeri haderők tetszésük szerint bejuthatnak kínai területre. Azokon a kínai vidékeken, ahol külföldiek laknak, nem a mi, hanem az ő törvényeik vannak érvényben. Minálunk az idegenek nemcsak önmagukat, hanem bennünket is kormányoznak. Egész honvédelmünk és pénzügyünk az ő ellenőrzésük alatt áll.

— Hogyan szerezhetjük vissza függetlenségünket és szabadságunkat?

— Mindnyájunknak össze kell fog-nunk, hogy legyőzzük a kínai militarizmust és az idegen imperializmust.

— Ha ezt a célt elértük, miért kell más népeken segíteni?

Az egyenlőség elve nemcsak Kínára vonatkozik. Így például az annamiták Franciaország, a hinduk Anglia, a koreai ak Japán rabszolgái. A világ államai két csoportra oszlanak: egyenlő és egyenlőtlen országokra. Az első nagyszerűen megértik egymást, az utóbbiaknak is össze kell fogniok, hogy megvédelemzhessék magukat.

Roubaud este vissza akarta adni az inasnak a katekizmust. Nem fogadta el. *Már van neki másik.* Vette? — kérdeztőle. — Nem, kaplam. — Hol lehet ezt kapni? — *Mindenütt.*

Kína ébredni kezd. . . .

Kína és Szovjet

Legkülönbözőbb aspirációk és támadások középpontjába került kínai birodalom már csak tiszta örvédelemről beszélhetve is hátrévet keres magának. Így magyarázható az Oroszország és Kína közötti lassanként kifejlődő barátság. — Persze e téren is sok nehézség van. Moszkva nemcsak a szovjetköztársaságok központja, hanem székhelye a harmadik internacionálénak is. A köztársaság és a párt — két különálló szervezet. A köz-

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár a

„Sport“

kötöttáruházban Regele Ferdinand 16. szám alatt.

Mindenki meggyőződhet olcsó áralmról.

társaságok követei ünnepélyesen lemondanak mindazokról a jogokról és kiváltságokról, amelyeknek eredete még a cári időbe nyúlik vissza. Ugyanezkor azonban a harmadik internacionale igyekszik hatalmába keríteni nemcsak az egyes nemzeteket, hanem általában a népet. — Ime a példa: a Kínához tartozó mongol nép csatlakozik a III. internacionalehoz, szocialista köztársaságot alapít, amely, aztán egy későbbi időpontban belép a szovjetköztársaságok szövetségébe. A mint látható, a mai orosz kormány kitűnő nelsajátította a cári rezsim terjeszkedési módszereit és így sikerült is Mongóliát annektálnia. Mindezt természetesen a kínai nacionalisták is jól látják. E pillanatban azonban nem védekezhetnek: mindenkit nem lehet ellenségé tenni. Így hát úgy tesznek, mintha nem látnának semmit. Különben is: oly régen keresnek egy országot, amely az aspirációikat megértene. Nem találják. Ezért fordultak Moszkva felé.

Aki szintén szervezkedni

Egy másik alkalommal nagy felragaszkodást hívják fel a lakosság figyelmét a két nap múlva rendezendő hatalmas felvonulásra. A mezelen nők tüntető körmenete azt a célt szolgálja, hogy a hatóságok egy szerintük erősen antiféberális és igazságtalan tilalmat hatályon kívül helyezzenek. A kullának ugyanis megengedik, hogy nyáron övig levetkőzve, végezzék munkájukat és így védekezzenek a hőség ellen. Ami a férfiaknak szabad, az legyen szabad a nőknek is: engedjék meg nekik is, hogy derékig meztelenül járjanak forró nyári időben az utcán. A szeméremértés előtt is legyen egyenlőség.

Mi a tanulság?

Roubaud sok érdekes tapasztalatról számol be még könyvében. Megrázó szavakkal eszel egy nankingi vérengzést, amelynek egész sor pap és szerzetes áldozatul esett; érdekesen világítja meg az európai és kínai kereseti viszonyok különbségét az utóbbi előnyére; majd az ügyes újságíró tollával sok intimitásról rántja le a leplet.

Könyvének minden lapjáról az a ki nem mondott tanulság szól felénk, hogy Európának vegre tudatára kell ébrednie, milyen sorsdöntő események és elhatározások küszöbére érkezett a távol Kelet hatalmas birodalma. Meg kell mindenkinek értenie, hogy ez a nemzet, ha sokáig kizsákmányolják is, egyszer mégis felébred és ez a hirtelen ébredés súlyosabb és veszélyesebb következményekkel járhat, mintha óvatosan hozzászoktatjuk az önálló államj élethez. Európa számára beláthatatlanul sokat jelentene egy jóindulatu kínai birodalom; az üzleti és terjeszkedési lehetőségek szédületes perspektívája nyílna meg itt bármely álbam előtt. Ennek előfeltétele azonban az, ha Európa is elfogadja azt az elvet, melynek hangzatosával most a szovjetkormány igyekszik Kínát a maga hatalmi körébe vonni. Kína a kínaiaké!

Bírdessen az Uj Keletben

Kitűnő borviz. Cluj főlerakat: Bognár és Szántó Rt.

Minden vevő kap! Minden vevő kap!

50.000

karácsonyi ajándék szétosztása megkezdődött

FISCHER

üvegudvarban Cluj.

Engros árak

Engros árak

Gyomor-, bél-, cukor-, vese- és légzőmetegségek legjobb orvossága a

SZTOJKAI-ásványvíz

Cluj, Bognár és Szántó Rt.

csapás érte belga konzult Rt. igazgató, Szidonia, szül. 5 órákor óna nyolc év bar a nyilvápekt, valóságos tétkonyságáról y aki Tótsz rogatásért, a zel. Halála Te. főbbséget kel rosszerző nagy

egcsinosabb öül az ing és a tehát nagy darabunk be helyen vásár ommal fordul llyen üzlet a z. alatti áruhá dája felállításá esebb igénye nerneműt elké. összeget vállak gelőkezőbb an s osztrák gyá. óvó azt, hogy jól és olcsó art óriási vá. írből, poudinok at a legjobb bingeket is. A rály szintén a ob gyárakból ónságok csak eke ezek sze. emmi minden szükségletét a nírít 24) sze.

nyeg függöny, kll-egelőnyösebb a. **MILNÉ** (Uri-u.) 14.

unka a rajna. mből jelentke. kizárás ügy. llytak megba. gi miniszter. tok, valamint ötteinek rész. ökélt szándé. viszi ezt az gy, a munká

IA Gyógyvíz nyviz. pe- és csob. a. Képviselet: Cluj, Calea d.

ban a kisebb. enne lesznek. en megválasz. lista pártjai. kormány. Mi. párt egyll. kormányban rei is részt

lehet a va. ljelentés sze. tumban sze. lehetővé fog. a vezettség kutyán vé. lig a legtöbb

Az egyesülési emlékmű helyett Bratianu Jonelnek akart szobrot állítani a temesmegyei liberális párt

Az elliberalizált milliók története. Bünvádi feljelentést tett Temesmegye prefektusa a bánáti liberális szervezet ellen, mert öt évig kezelte az adományokból összegyűjtött milliókat

(Timisoara-Temesvár, dec. 3. Az Uj Kelet tudósítójától). Ezek óta húzódó politikai harc végét jelzi a liberális párt és nemzeti-parasztpárt temesmegyei tagozatának utolsó összejátsása, mely egy, a Bánát közéletének központjában most botránnyban robbant ki a legutóbbi napokban. A botránnyal kapcsolatosan a politikai afférból rövidesen bünvádi eljárás folydik ki, melynek részletei jellemzően fogják megvilágítani a tenéig korrumpált liberális adminisztrációnak a határszéleig kiterjedt manővereit. Még 1923-ig nyulnak vissza a pikantériákban gazdag ügynek előzményei. Ebben az évben határozták el ugyanis egyöntetűen a temesvári politikai pártok a helybeli karitatív és hasznos intézmények közreműködésével, hogy a Nemzeti Színház előtti téren monumentális szobrot állítsanak fel az 1918. évi román egyesülést szimbolizálására.

A törv. megszületett és a temesvári vezetőállásban levő politikai és politikai kívül álló befolyásokból megalkant közéletbizottság kezdte működését. A közéletbizottság eredeti terv szerint a szobor költségeit közpénzen s különböző adakozások segítségével akarta felállítani és a céljának megfelelően meg is kezdte a gyűjtőakciót bánátszerte. A megalkant közéletbizottság azonban

itt is akart hatvány munkásságot kifejezni a szobor felállítására érdekében, mert a temesmegyei liberális párt az alap kezelését egyszerűen magának sajátította ki.

Időközben szépen gyűltek az összegek a szobor felállítására. A várostól és a megyei prefekturától három és fél millió lej gyűlt egybe, míg hét temesvári román intézet egymillió hétszáz ezer lejjel járult hozzá a szoborépítési akcióhoz. Ilyenformán öt millió kétszáz ezer lej folyt be a szoborbizottság kasszájába, de a megyei liberális párt egyszer sem tartotta fontosnak, hogy a szoborépítési akciót megkezdje, de

még azt sem tartotta szükségesnek, hogy az egybegyűlt hatalmas összeg hovatartóztatásának megállapítása céljából a közéletbizottság gyűlését összehívja.

Az ötmilliók nyugodtan heverték a liberális párt kasszájában és keringtek különböző kamatokat jövedelmezve egyéni vállalkozások mérlegeiben. De a milliókat nem lehetett eltemetni, mert temesvári nemzeti-parasztpárti tagozat egynéhány vezető egyénisége jónak látta állandó permanenciában tartani az ügyet. 1928 májusában a nemzeti-parasztpárt temesvári hivatalos lapja, a „Voinea Banatului”, rendkívül éteshangu cikket közölt Bocu Sever tollából, röviddel ezután pedig a lap felelőse, Serbescu Pompeius, rohant ki egy kérelmetlen vezércikkkel, amelyben dörgedelmes hangon kérte számon a liberálisoktól a pénzt és követelte a szoborépítési munkálatok azonnali megkezdé-

sét. A támadó cikkek sorozata ugy látszik, kellemetlenül érintette nemcsak a megyei liberális pártot, hanem a kormányt is, mert röviddel ezután a Viitorulban egy, a szoborra vonatkozó pályázati hirdetmény jelent meg. A pályázati hirdetménynek azonban eredménye nem volt, mert bár széles körben mutatkozott nagy érdeklődés a szobor iránt és a vállalkozók nagy száma jelentkezett ajánlatokkal.

A szobor felállítási munkálatait nem kezdődtek meg és egyhetes szoborhangulat után ismét a feledés homályába tűnt az egyesülés emlékművének problémája.

A szoborügy tehát újból elaludt és nyugodalmis álmát zavartalanul folytatta a liberális kormány bukását követő hétfőig. Ezen a napon ugyanis dr. Cozma, volt liberális miniszter intézkedésére mesteremberek jelentek meg

a színház előtti téren és tevékeny munkával adták bizonyosságot arról, hogy a liberális kormány, bukása után már szintén sürgősnek tartja a szobor felállítását. Csakhogy: az érdeklődők legnagyobb meglepetésére a liberális párt Bratianu Jnnel figuráját tartotta legalkalmasabbnak arra, hogy a temesvári főtéren a gyulafehérvári egyesülést szimbolizálják.

Az egyesülés szimbóluma helyett a liberálisok Bratianu Jonelnek akartak felállítani szobrot,

ami természetesen a legnagyobb tiltakozást váltotta ki a nemzeti-parasztpárti körökben. A kormánykrisis ideje alatt senki nem intézkedhetett az ügyben, de mielőtt dr. Cigareanu a Maniu kormánytól kezeihez kapta prefektusi megbízatását, azonnali beszüntetést a szobor munkálatait és követelte, hogy a befolyt pénzeket az azóta feigvült törvényes kamatokkal együtt haladéktalanul fizessék be a liberálisok a vármegye adóhivatalába.

A liberálisok, bizonyára alapos okok hatása alatt, vonakodtak eleget tenni a prefektus felhívásának,

miért is a prefektus késedelem nélkül megette feljelentését a temesvári ügyészségn.

Az érdekes ügy fejleményei elé fokozott kíváncsisággal tekint egész Bánát közvéleménye. (f. m.)

„Megkezdődött Németországban a magánvagyon kisajátítása“

A ruhrvidéki bérharc katasztrófális következményei. Súlyos ellentétek a kormánypártok között. Egyre több munkás vesztí kenyerét a német vasiparban

Berlin, dec. 3. A Ruhr-vidéki bérharc lassan-lassan katasztrófális méreteket ölt s csaknem az egész német közléssági életet megbénítja. Németország az elmúlt két-három év alatt csodálatos gazdasági fejlődést mutatott, melynek gyümölcseit most az indokolatlan és veszedelmes munkaszünet elpusztításal fenyegeti. Ugyanez a helyzet állt elő, mint évekkel ezelőtt Angliában a szénstrájk alatt, amikor a hatványozott erővel dolgozó német ipar kiszorította piacáról a sztrájkoló Angliát. Most a kocka fordult és Anglia lesz urrá a régi német piacokon. A berlini gazdasági szaktekintélyek aggodalom-

mal figyelik a rajnai munkaszünet eseményeit, amelyben eddig semmi változás sem történt, sőt a helyzet egyre elmérgesedik.

A keresztény fém munkások szakszervezete azzal a követeléssel fordult pártjához, a katolikus centrum-párt-hoz, hogy a párt parlamenti frakciója tegyen indítványt a birodalmi gyűlésen egy olyan szükségtörvény meghozatalára, amely az üzemek újramegnyitását és a munkások visszabocsátást kötelezőnek mondja ki.

A német néppárt organumai a lehető legélesebben visszautasítják a keresztény szakszervezetek és a centrum-párt követeléseit. Mint ismeretes, Stresemann néppártja elsősorban a német nagyipar pártja s mint ilyen, érthetően a legnagyobb mértékben áll a szociáldemokraták követeléseivel, amelyekhez most a centrum is csatlakozott.

A párt hivatalos lapja szerint, ha a keresztény szakszervezetek elég vakmerőek lesznek a törvényjavaslat beterjesztésére, akkor a német néppárt kivonul a kormányból és seemmiestre sem szavaz az indítvány mellett.

A német néppárt nélkül a kormány kisebbségben marad a birodalmi gyűlésen. Ha a centrum mindennek ellenére megteszi indítványát, a szükségtörvényben a jognak, különösen a magánvagyon jogának, elvetését kell látni. Ha a parlament mégis szankcionálná ezt a javaslatot, olyan precedenst teremtene, amely egyszersmindenkorra megvonná alapját Németországban a

magántulajdon szocializálásának és bolsevizálás láttára elvesztene bizalmát és a szociáldemokrata párt javaslatát törvényerőre emelkedne — írja a lap — a külföld és szocializálás és bolsevizálás láttáa elvesztene bizalmát Németország iránt s megvonná a kölcsönt, ami vezetés katasztrófát jelentene a birodalom közgazdaságára. A német bankok becsukhatnák a boltot s egyetlen pennignyi külföldi magántulajdon sem jönne az országba. A szocialista hatalmi irányzatoknak kiszolgáltatott parlament a lehető legrosszabb ajánlólevél Angliában és Amerikában. A cikk a következő riasztó megállapítással végződik:

— Megkezdődött Németországban a magánvagyon kisajátítása! A birodalmi kormány szerdán minisztertanácon foglalkozott a ruhrvidéki helyzettel. A minisztertanácon szóba kerültek a munkanélküli segélyek kifizetése körül történt visszasságok is, amelyeket úgy követtek el, hogy egyes munkások kétszer vették fel a munkanélküli segélyt úgy a szakszervezetektől, mint az állami hatóságoktól. Sok munkás így több munkanélküli segélyt kapott, mint amennyi a rendes mukabére volt. A kormány megbízásából Kirtsiefer porosz népjóléti miniszter a rajna-vezszfáiai ipari kerületbe utazott, hogy megbeszélje a hatóságokkal és a szakszervezetekkel, hogy milyen intézkedésekkel lehetne megakadályozni ezeket a visszaéléseket.

A kizárt munkások segélyezésére

Megtakarítás

Teljes kiárusítás
gyapju kötöttárúknban

BLATT-nál

Eluj, Plata Untril 13.

Minden elfogadható árban.

Használja ki mindenki ezt a ritka kedvező alkalmat, hogy prima, jó árut olcsón vásárolhat.

Megtakarítás

Legolcsóbb ruhaüzlet: BAUMZWEIG, Regele Ferd. 11. Oriási választék női kabátokban és férfiruhákban. Női kabát 1200, férfiruha 1400, szőrmebunda 6900 lejtől,

Kö

Zajlik a ha és az Aradi

A kis ré temesvá

(Timisoara-Temesvár, dec. 3. Az Uj Kelet tudósítójától). A piacnak hetek óta van, amelynek a vári Sváb Központi kintélys pénzté az elmúlt nyár el sokat kezdett az A pénztárral és ok mindkét bank rendretében ki is mondkapcsolatos tranzalanul igen éles elle Központi Bank részportjában, amely

ez a fuzió nem a koncentra banem a Sváb Kö gének menekülése a bankot érv sulyterheli.

Egy az ellenzéki meg ring" nevű sváb szervezet hivatalos amely állandóan na sváb bank fuzió kapcsolatban igen a Sváb Központi Nyilt titok, hogy

a bänsi piacon fordult fizetéskö dik legfőbbjéné Bankot hatalmas és a kisebbségi egyedül a zombó csődjénél odavesz Bank egész 20 t

De nagy összegek bank a napokban es Threisz Mihály-féle mesvári Cárán, Fiarös István cégeknel ominózus ügyében, nál, az öteleki mal Mesvári sertéshilagyárnál és egész vállalkozásnál. Veszót a deviza és gab

Ezekkel a sorozat gyarazzák az elévényesek a fuziórozatát, hogy a S részvénytökjét 14 zik, a régi részvényt ismét felemelik az

T

DEVIZÁK

Zürich	---
New York	---
London	---
Páris	---
Milano	---
Prága	---
Budapest	---
Belgrád	---
Bukarest	---
Varsó	---
Bécs	---
Berlin	---

Száz

Közgazdaság

Zajlik a harc a temesvári Sváb Központi Bank és az Aradi Polgári Takarékpénztár fuziója körül

A kis részvényesek egy csoportjának vádjai a temesvári intézet igazgatósága ellen a bankot ért súlyos veszteségek miatt

(Timisoara-Temesvár, december 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bányási pénzügynek hetek óta forrongó szenciája van, amelyek központjában a temesvári Sváb Központi Bank áll. Ez a tekintélyes pénzintézet tudvalevőleg még az elmúlt nyár elején fuzió tárgyalásokat kezdett az Aradi Polgári Takarékpénztárral és október 27-én a fuziót mindkét bank rendkívüli közgyűlés keretében ki is mondtotta. A fuzió és a vele kapcsolatos tranzakciók azonban váratlanul igen éles ellenzékre találtak a Sváb Központi Bank részvényeseinek egy csoportjában, amely azt állítja, hogy

ez a fuzió nem a bányási német tőke koncentrációját jelenti,

hanem a Sváb Központi Bank vezetőségének menekülése a felelőség elől, amely a bankot ért súlyos veszteségek miatt terheli.

Egymást érik a veszteségek

Az ellenzéki megmozdulást az „Eisenring” nevű sváb kereskedelmi és ipari szervezet hivatalos orgánuma képviseli, amely állandóan napirenden tartja a két sváb bank fuziójának ügyét és ezzel kapcsolatban igen súlyos vádakkal illeti a Sváb Központi Bank igazgatóságát. Nyílt titok, hogy

a bányási piacon ebben az évben előfordult fizetésképtelenségek és csődök leg többjénél a Sváb Központi Bankot hatalmas veszteségek érték és a kisebbségi részvényesek szerint egyedül a zombolyai Reform-malomban csődjénél odavesztett a Sváb Központi Bank egész 20 millió alaptőkéje.

De nagy összegekkel volt érdekelve a bank a napokban csődbement zombolyai Threisz Mihály-féle téglagárnál, a temesvári Cárán, Fiatschka, Porgány, Vörös István cégekénél, a Bisztra-favállalat omínózus ügyében, a Keglevich-malomnál, az óteleki malomnál, a billédi és temesvári sertéshívaldánál, Concordia-téglagárnál és egész sereg más balsikerű vállalkozásnál. Veszteségek érték a bankot a deviza és gabona-ügyletek révén is.

A fuzió tranzakcióiból

Ezekkel a sorozatos veszteségekkel magyarázzák az elégtelenedő kisérszvényesek a fuzió közgyűlés azon határozatát, hogy a Sváb Központi Bank részvénytőkéjét 14 százalékra lebélyegzik, a régi részvényeket kicserélik, azután ismét felelik az alaptőkét, hogy meg-

valósíthassák az Aradi Polgári Takarékkal elhatározott fuziót. A közgyűlés, amelyen állítólag összesen három részvényes vett részt az igazgatósági tagokon kívül, opportunusból megváltoztatta ezen tranzakciók sorrendjét és úgy döntött, hogy előbb feleli a bank alaptőkéjét 20 millióról 50 millióra, év végéig pedig a Sváb Központi Bank megtartja önállóságát. Az intézetnek az Aradi Polgári Takarékpénztárba való beolvastása úgy fog történni, hogy 10 Központi részvényért 1 darab Polgári részvényt kapnak a részvényesek. A 10 Központi részvény névértéke 2600 lej, egy Polgári részvény forgalmi árfolyama viszont 360 lej.

az átcserelés tehát azt jelenti, hogy egy 260 lejért jegyzett Központi részvényt 36 lejben fognak beszámítani.

vagyis a 20 millió alaptőkéből az Aradi Polgári Takaréknak csak 2 millió 800.000 lejtt vállal át, míg a fennmaradó 17 millió 200 ezer lejt a részvényesek terhére leírják, mert nincs is meg.

Es mégis 30 százalékos dividendó!

Azt, hogy mennyi a Sváb Központi Bank veszteségeinek összege, még nem lehet tudni, de az bizonyos, hogy az Aradi Polgári Takarékpénztár egy csomó passzívával fogja a temesvári bankot átvenni. Mert az intézet igazgatóságának állításával szemben az elégtelenedő kisérszvényesek fentartják, hogy például

a Threisz-téglagárnál szenvedett veszteségeket semmiféle külföldi konzorcium nem vállalta át.

Arra is felvilágosítást kérnek a kisérszvényesek, hogy mi igaz a németországi D-bankok állítólagos támogatásából? Mennyi garanciát vállalt a Sváb Központi Bankért az Aradi Polgári Takaréknak és a Wiener Kommunal Bank? Végül pedig azt a kérdést feszegetik bizonyos körök, hogy ilyen súlyos veszteségek mellett hogyan tudott a bank 30 százalékos dividendót fizetni?

Cáfol az igazgatóság

Természetes, hogy a Sváb Központi Bank igazgatósága igyekszik a felelőségrovonás érdekében felsorolt vádakat megcáfolni. Tagadja, hogy a bank csupán temesvári fiókja lesz az Aradi Polgári Takarékpénztárnak, mert

a legközelebbi közgyűlésen a két intézet céget fog változtatni

és a temesvári bank megmarad továbbra is főintézetnek. Az igazgatóság szerint nem igaz, hogy a bank részvényeit lebélyegzik és hogy 10 Központi részvényért a részvényesek csak egy Polgári részvényt kapnak majd, hanem a következőképpen magyarázza meg a készülő tranzakciót:

A fuzionált új intézet 1000 lej névértékű részvényeket fog kibocsájtani és mivel a Központi Bank részvényeinek névértéke 100 lej, az átcserelés névérték szerint történik vagyis 10 Központi részvény helyett egy fuzionált részvényt fognak adni a részvényeseknek. Tekintettel arra, hogy

az Aradi Polgári Takaréknak 400 lej névértékű részvényeit tartalékállományának felhasználásával 500 lej névértékűre emelte, ott a részvényesek 2 régi részvényért fognak egy új 1000 lejes részvényt kapni.

Az igazgatóság azt is cáfolja természetesen, hogy effektív passzívát viszi át az aradi intézethez és azt hangsúlyozza, hogy 300 ezer darab egyenként 100 lej névértékű, de 125 lejért adott új részvény kibocsájtásával a Központi Bank alaptőkéjét 20 millióról 50 millió lejre emelte és így a fuzionált intézetnek 130 millió alaptőkéje és circa 70 millió nyílt tartaléka van, miután az összes dubiózókat leirták.

„Szerecsés tranzakciók”

Az intézet által szenvedett veszteségekkel kapcsolatban azt hozza fel az igazgatóság, hogy egy bank helyzetének elbírálásánál nem az egyes üzletek számítanak, hanem az összeredmény. Tagadja, hogy a bank berlini házáat elvesztette volna és azt igyekszik bebizonyítani, hogy

az elégtelenedő kisérszvényesek által dubióznak minősített követelések megdumádatatlan jelzővel vannak bíztatva.

még esőd esetére is. Vonatkozik ez ugy a Reform-malomra, mint a Threisz-féle és a Concordia téglagárra is, ahol az igazgatóságnak egy szerződés tranzakcióval a veszteségek még az eshetőségét is sikerült kiküszöbölnie. Következésképpen nem igaz, hogy a bank a Reform-malommal egész alaptőkéjét elvesztette volna.

Tekintettel arra, hogy a kisérszvényesek elégtelenedő csoportja minden ponthan fentartja állításait, a Bányás pénzügyi körökben nagy érdeklődéssel tekintenek az újabb fejlemények elé. (d. e.)

A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara kirakatversenye

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara a kereskedelmi élet minél jobbnívűbb fellendítése érdekében elhatározta, hogy világvárosi színvonalon rendezett kirakatversenyt szervez a Kamara kereskedelmi osztályának elnöke Pop Severnek vezetése és irányítása mellett és felszólította a helybeli kereskedőket, a díszítéshez, rendezéshez és világítás-hoz érő szakembereket, hogy a verseny megszervezésében vegyenek részt.

A kereskedelmi és iparkamara eltekintve attól a hatalmas munkától, melyet a verseny megrendezése ráhárít, megértve annak hasznát és érdekét, elhatározta, hogy tekintélyes összeget is megszavaz a rendezés és reklámozás költségeinek fedezésére.

Minden a versenyen résztvevő kereskedő egy Berlinben is ismert nevű kirakatrendezővel rendezheteti meg kirakatát díjmentesen. Minden kereskedő, ha bejelenti a Kamarának kirakatának méretét és az abban kiállítandó árukat, a Kamara által felfogadott szakember által készített tervrajzot kaphat, (szintén díjmentesen és eszerint rendezheteti be kirakatait, mely tervrajzokban figyelem nemcsak a tárgyak művészi csoportosítására, de a fényhatások legcélsebb megvalósítására és leggazdaságosabb kihasználására fordítanak.

A Kamara azonban még tovább megy s igyekszik a kereskedőkön azzal is segíteni, hogy több ezer színes tervrajzot bocsát a versenyzők rendelkezésére, melyek magukba foglalják a modern díszítő művészet összes követelményeit, és ezek felhasználásával akár saját kirakatrendezőikkel is megrendezhetik kirakataikat a résztvevők, a gazdaságosság és az esztétikai szépség szabályainak szemelőtt tartásával.

A kirakatversenyből nem kis előny háruul a kereskedelmi alkalmazottakra is, akik a versennyel kapcsolatban a kirakatrendezés technikáját és művészetét elsajátíthatják és magukat ebben tökéletesíthetik s így, mint kirakatrendezők lényegesen biztosabb kereseti lehetőség áll rendelkezésükre. A kereskedelmi életben tudott dolog, hogy a kirakatrendezők kivételesen jól vannak fizetve, mely abból ered, hogy kevés számuknál fogva alig tudnak a keresletnek megfelelni. Kívánatos, hogy a jövőben megszűnjék ez az állapot, mely a kereskedelmi alkalmazottak csak egy osztályának kedvez, a Kamara felhívja minden kereskedelmi munkaadót alkalmazott figyelmét erre a jó alkalomra, melyet a verseny nyújt, hogy magukat a kirakatrendezésben tökéletesítsék és a jövőben úgy a saját, mint munkaadóik kirakatait izlésesen megrendezni tudják anélkül, hogy erre külön rendezőt kellene alkalmazni.

*Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safuth”-ban Cluj. P. M. Viteazul. Kérjen ingyen katalógust.

Rádió, csillárok, égők, villanszerelés
CONSTRUCTIO
Cluj, P. Unirii 32. Telefon: 83.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 december 3 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3195-3198	—	—	49275	3210	1104250	13699	—	192550
Newyork	166-66	51906	51905	2557	16510	57940	71120	—	—
London	80575-806	2518	251787	12405	807	278112	344960	485	—
Páris	648-649	212925	202925	—	651	2240	277850	39075	—
Milano	219	219	271925	134	872	3005	372670	524	—
Prága	870-871	1538	153825	—	494	1699	210770	26650	—
Budapest	43-494	1538	153825	—	2920	—	124	—	—
Belgrad	2899-2900	903	905250	—	295	100750	1250	176	—
Bukarest	—	91250	91275	—	—	345	4275	61	—
Varsó	—	31150	312	1540	—	6430	1973	—	—
Bécs	—	5820	5820	—	—	8061	—	—	—
Berlin	2337-2378	73	7298	—	—	13667	16952	—	—
	3968-3960	12375	12373	—	—	—	—	—	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 312, Páris 1540, Budapest 34225, Bécs 42375, Prága 2021

Az Erdélyi Keren Hajjeszód nagynevű vendégének, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. fő-szerkesztőjének művei:

Die Genesung
Költemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel
A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Raphatth az Uj Kelet könyvosztályában.

Az önfeláldozó bűn és a könnyörtelen jóság

Írta: SALAMON LÁSZLÓ

— Alszik talán? — szakította közbe az öreg elbeszélését. Nem érdekli?
— Nagyon érdekel, beszéljen csak! — sutfogta a fiatalember és valóban, már nagyon érdekelte az öreg elbeszélése.

— Rájöttem, hogy a jóság, amelyet proféták hirdettek, az eredendő kevélység és gonoszság csalátka, mert a jóság csak elvesz az emberektől, hogy senmit se adjon cserébe érte. A jóság a legszörnyűbb önzés és azoknak birtoka, akik gyávák és kényelemszeretők. A jóság, az igazi jóság: a bűn, mely, ha elvesz is, ha megrövidít is, — cserébe adja a lélek békéjét és a szív nyugalmát. — a bűn önfeláldozó. A jóság zárt és hideg, a jóság a tél; a bűn a színek és a pazar változatokat termő nyár. Az éreynes nő mindig megtagad és csak azért adja oda magát, hogy nyugalmát biztosítsa. Az uccalány mindig csak ad: könnyört ad, hogy fájdalmat, szegényt és párgaszt kapjon cserébe. A bűn a jók fenntartója: a törvényszéki bíráké sa rendőréké, — a bűn tartja fenn a kielégítés lehetőségét: — a bűn az az elmentés, melyen a jóság világa épül, mint a gyorsaság az ellenálláson.

Pár pillanat szünetet tartott, talán várt, hogy fiatal társa elintmondjon. De nem mondott ellent, mert a különös gondolatok valósággal lenyűgözték. A sötétségben, mely körülvette őket, ezek a szavak mint piros tüzfoltok jelentek meg, szikrázva és remegve, mint egy távoli város fénypászma, mely felé a végtelen tenger felől közeledünk.

Az öreg folytatta:

— És mégis ők vannak meg minket, ők a gögös jók, akik sohasem láttak a mélysegekbe és sohasem hallgatták a szivdobbanásos zenéjét. Ők azok, akik hiszik, hogy a világ az ő vállakon nyugszik és értjük forog keserű levében. Ők, akik sohasem érezték az ajzat ostorát bőrükön s az istent, a teremtés urát az élet hitbizományi parancsnokaként képzelik el... Pedig mi lenne, ha mi, bűnösök egyszer fel-lázadnánk! — Mi lenne, ha megünnánk az önfeláldozás terhét és mi is a jóság gögüseinak csapnánk fel! Ha elnéptel-níténénk a börtönöket és munkátlanná lennénk a bírákat, ha bezárulnának a templomok és a papok ajkain értelmen-lenné válna az ige! Ha az „igen” kó-rusából kihagyna a „nem” szent kísé-rő kórusa és a világ elsüllyedne keserű unalmában! Ha a szerelem bűne, piros izzása hófehér erényre változna és megfagyna a csók a tüzelő ajkakon!

Köhögés hörgött fel tüdejéből. A fiatalember ekkor a sötétben szeretne volna kinyújtani kezét feleje, hogy meg-simogassa a homlokát. De ő legyőzte rohámát és tovább folytatta:

— Megért most már, fiatal barátom?

— Megérttem uram — válaszolta a fiatalember szelíden. Folytassa.

— Így lettem bűnöző. Én a bűnben mártírnumot és szent kötelességet látok. Vállainkra venni a jók bűneit, hogy megerősítsük önfeláldozásunk által az ő szegényüket. Mindig szívesen té-rek ide vissza, a börtönbe, ahol majd egyszer, egy éjszakán én is meghalok.

Számos hívem és tanítványom van nekem, akik eszelezkik és hirdetik a leg-szebb és legszentebb jót: a bűnt. A börtön a mi kolostorunk ahova megtér-rünk, ahol felkínkben felszabadulva, hi-szünk a bűn megváltó erejében. És itt készíjük elő a lázadást, mely a jóság uralmától megszabadítja a világot s az önfeláldozó, adakozó bűn köztársaságát segíti uralomra!...

Utolsó szavait patétikus gesztusok kísérték, arcán különös pir égett, hangja ismeretlen ihlettől túzesedett át, mintha kinyilatkoztatást mondott volna.

Azután párnájára hanyatlott, majd szeméi álomra csukódtak.

Az ör léptei hallhatóvá váltak a folyosó sima deszkáin. Borzongás és valami vigasztaló lelkeség vett erőt a fiatal rabtárson.

— Csodálatos — gondolta — hogy a gondolatnak milyen különösök az utjai. Nincs magasság és nincs mélység, melyet meg ne ostromolna, nincs kétségsébes és nincs szenny, amit hajha-tatlan fényével meg ne fényesítene! Az ember mégis csak diadalmas, mert eszméinek fenséges zászlaját kilízheti a pusztulás és a rothadás felett is. És lám: a börtönnek is megtalálja a költészetét, megtalálja keserű bölcseségbe burkolt vigasztát.

(Vége.)

APRÓHIRDETESEK

Egyszer közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Előfizetési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Figyelem! Szolid és pontos kiszolgáltatásról országosan elismert régi cégem ajánlja ort. כשר. Legkülönb. olvasott libazsír, háj, bőr, füstölt hús és tepertőt a helybeli rabbinatus által ellátott Hechserrel legolcsóbb napi árak mellett. **Friedmann Samuel** baromfi és zsirnagykereskedő **Oradea, Cuza Voda 6.**

Házasságközvetítők, kik jól ne vannak vezetve, adják le címüket a lap kiadóhivatalába „Nősülnek” jelíggel. 1375

8 darabból álló be-rakott mahagoni sza-longarnitúra eladó ol-son Kemény Béla asz-talosnál Str. Tunarilor (Zápolza-u.) 83 1373

Kiadó különbejáratu szoba egy vagy két fiatalembernek az As-toria mellett. Cím a kiadóban.

Keresünk a belváros közelében egy szoba-konyhát, esetleg két szobát. Cím a kiadóban.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — **400 lejért** kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Nyomatott a „Cartea Românească” körforgógépén, Str. Dorobanilor 14-16.

SPORT

Vasárnapi eredmények

Bokáig erő hóban játszották le a vasárnapi bajnoki meccseket

(Cluj-Kolozsvár, december 3. Az Uj Kelet tudósítójától) Hőfödte pályán, mintán a közönség, a pályabírák a kerületi vezetőség tagjai és a futballisták közös erővel valahogyan játékképessé tették a pályát, kezdetét vette a KAC—Sodronyipar bajnoki mérkőzés, mely minimális gólaránnyal a KAC győzelmét hozta meg. A játék élénk iramban folyt le, közepes mivóu, de mindkét csapat lelkes és rámenős startja mellett. A győztes gólt az első félidőben Cocoiu lőtte, amit a Sodronyipar heves, olykor tartós fölényben kidomborodó támadások árán sem tud egyenlítani. A játékot a II. félidő 18 percében fújta le a bíró, hogy a főmeccset megkezdhessek.

A nap második meccsét, a bajnoki tabella állására nagyon fontos

Universitatea—KMSC

meccset előbbiek nyerték, 3:1 (2:0) arányban. Blasiu, Giurgiu II. (2) illetőleg Bózi a góllövők. A mérkőzést megérdemelten nyerte a győztes.

A bajnokság állása.

A bajnoki tabella a vasárnapi mérkőzések után a következő képet mutatja:

1. Romania	7	6	1	—	34	7	13
2. KAC	6	5	1	—	12	—	11
3. Universitatea	6	3	—	—	3	14	10
4. KMSC	7	2	1	—	4	13	16
5. RMS	7	2	1	—	4	5	19
6. Haggibbor	7	2	1	—	4	3	23
7. CFR	6	2	—	—	4	5	8
8. Sodronyipar	4	—	1	—	3	2	5

Vidéki eredmények

Arad. AAC—Olimpia 12:1 (5:1) bíró Oravetz. Góllövők Kemény (8), Pálkás (3) és Török. Az Olimpia egyetlen gólját Schultz rugta.

Gloria CFR—Vointa 11:0 (5:0) bíró Weinert. Az aradi vívőverseny eredményei a következők: Törben 1. Weinberger 2. Ellinger, 3. Simai Lajos, Kardban 1. Winternitz, 2. Weinberger, 3. Stern.

Temesvár. Kinizsi—Kadima 3:0 (1:0). Góllövők: Wagner, Zelenák és Rothstein (öngól).

Politechnika—Rapid 1:1 (1:0). Góllövők Sfera és Haas. Románia többi városaiban a havazás miatt elmaradtak a mérkőzések.

A TAC szombaton és vasárnap Uj-déken játszott a következő eredmények:

TAC—Vojvodina 3:0 (1:0). Novisadi AC—TAC 4:1 (1:1).

Külföldi eredmények

Debrecen. Boeskov—Hungaria 2:0 (1:0) óriási meglepetés. Mindkét gólt Semler lőtte. A Boeskov megérdemelte győzelmét.

Szeged. Bástya—Ujpest 2:2 (2:2). Budapest. Ferencváros—Somogy 5:0 (2:0).

Nemzeti—Vasas 1:0 (1:0). III. ker FC—Budai 33-as 4:1 (1:0).

Kolozsvár boxolóbajnokságainak eredménye

A KKASE tegnap este az unitarius kollégium tornatermében rendezte meg Kolozsvár boxolóbajnokságait, melyek a legszebb erkölcsi siker mellett a következő eredményekkel végződtek:

Légsúly. Bajnok Klein KKASE. Bük-kössy KKASE. 3. Kosztin KKASE.

Bantamsúly. Bajnok Daróczy KKASE.

2. Jelen KKASE.

Pehelysúly. Bajnok Munteanu KKASE

2. Darvasi KKASE. 3. Gyulai KKASE.

Könnyűsúly. Bajnok Tóth UDR. 2. Horváth KKASE.

Weltersúly. Bajnok Dávid KKASE.

2. Schwartz, aki a második menetben feladta a küzdelmet.

Középsúly. Bajnok Gyémánt KKASE.

2. Arkossy KKASE.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Kedd: Bölcsődal. (A dr. Szabó Juci és Templom egere szerzőjének legújabb darabja. A budapesti Vigaszínház óriási sikerű ujdonsága. Először, Premjérbéret 17. szám. Sorozatszám 165.)

Szonda: Bölcsődal. (Napibéret 16. szám. C. Sorozatszám: 166.)

Csütörtök délután 6 órakor: Mikulás bácsi tréfája. (Gyermek darab Ujdon-ság először. Galambos fellépésével.) Az előadás keretében: az eleven Rin-Tin-Tin, a beszélő, olvasó, számoló kutya csodálatos mutatványai. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 167.

Csütörtök este fél 9 órakor: Bölcsődal. (Napibéret 17. szám. A. Sorozatszám 168.)

Péntek Bölcsődal. (4-edszer. Napibéret 17. szám. B. Sorozatszám 169.)

Szombat este fél 10 órakor: Abris Rózsája. (Amerikai ujdonság 6. előszor. Béretlen kívül. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 170.)

Vasárnap este háromnegyed kilenc órakor: A szerelem vására. (Uj betanulással és új szereposztással. Napibéret 17 szám. C. Sorozatszám: 171.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Kedd fél 4 és fél 6 órakor: Az eleven Rin-Tin-Tin. (A beszélő, olvasó, számoló, zeneérett élő kutya csodálatos mutatványai.) Ezenkívül: Balahajka. (Felvonásos orosz arista dráma. Műszereplők: Florence Vidor, Lowell Sherman, Cliv Brook.) Helyárak: 40, 30 és 20 lej.

Szonda fél 4 és fél 6 órakor: Az eleven Rin-Tin-Tin és Balahajka.

Csütörtök csak fél 4 órakor: Az eleven Rin-Tin-Tin és Balahajka.

A színháziroda közleményet:

Ma este van a Bölcsődal premiéré. Nagy premiére lesz ma a színházban Fodor Lászlónak a dr. Szabó Juci és Templom egere immár világhírű szerzőjének legújabb darabját, a Bölcsődalt fogják bemutatni. A Bölcsődalt Budapesten a Vigaszínházban igen nagy sikere volt s a próbák meglehetősen tából ítélve, nálunk sem fogja elvesztetni hatását ez a mélyhangulatú, mulatságos, eredeti ujdonság. Az előadást az igazgató rendezi. A Bölcsődal négy egymásutáni estén kerül színpadra. Ma, holnap, csütörtökön és pénteken.

Ma délután látható a magyar színházban az eleven Rin Tin Tin.

Mikulás bácsi kérése a szülőkhöz: Galambos Elemér rendezésében csütörtökön dec. 6-án délután félhat órakor nagyszabású gyermek-előadás lesz a magyar színházban, mérsékelt helyárakkal. Mikulás bácsi tréfája kerül színre. Pompás, mulatságos, gyermekeknek való ujdonság. Az előadáson a nézőtérben ülő gyermekek is részt vesznek s hogy a kapcsolat közvetlenebb legyen, Mikulás bácsi arra kéri a szülőket, hogy a jegyváltás alkalmával egy papírszeletre írják gyermekeik nevét, a helyet hol ülni fognak s esetleges rossz szokásaikat. A színpadról fogja inteni őket a mesebeli Mikulás bácsi. E gyermekelőadásnak még egy vonzó nagy attrakciója lesz: Bemutatják az eleven Rin Tin Tin-t a beszélő, számoló, olvasó kutyát a gyermekeknek. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel jegyekről tanácsos jelőre gondoskodni.

KIADÓHIVATAL
Str. Baron
SZERKESZTŐSÉG
Éjjeli telefon
ELŐFIZETESI AF
Egész évre . . .
Félévre . . .
Negyedévre . . .
Egy nóra . . .

IX évfolyam

1928 Decem
• 5689 Ki

Mani

Párat

Az a

(Cluj-Kolozsvár, Kelet tud.) Csak várra az a hír, hogy Kolozsvárra érkeztek, párt kolozsmegyei kezésére álló 12 óra hoz, hogy a kormány olyan hatalmas üzem, mely imponálás volt a bírósági ténnyel, talkesedésével egy benyomásait kellett szorongatni sem le- var előtti ténen és melynek kez ivétől körített hatalm telurásu tábla fogt Miklós-uca felvon- szavától volt hang- volt lehonnyolható más nyomába siet- legmagyobb nehé- állomáshoz. Az au- ban onkelták ki ma- ra elkezdő előkelős- szaktart. A Chemat a Patria Szerkesztő helyezte el az erk- ember hátán szoro- meg várta a min- sét.

Ezertő

Tizenkét óra há- be a bukaresti é- zónségének lelkes- te. A CFR munk- ra az erdélyi him- Maniu külön koc- osztályu váróteret- fokára hágott a t- nu Gyula mini- földművelésügyi, és Voica Nitescu valamint Papa Á- tus és Nascu Tr- lott különkoesij- bencsei vették az- nek csoportját, s- véri filmvállalat- togott a lármas.

A perron közö- sokkal valóságga- tereket. A diákok megsemmisült a- alatt és Maniu G- rázó, éljenző em- ről. Akik nem t- ferközni, az exp- tetejére kusztak e- vették végig a n- lyes fogadtatását.

Kolozs- szanti e

Mihali Tivadar furakodóli keres- bergyürün, hogy- hen üdvözítő besz- — Órommel ve- ta, — hogy az- nek első ország- vezetelt. Kolozsv- ros megle vendé-